

Puumalan kunnan talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026-2028



Kunnanhallitus 8.12.2025 § 211 Liite 1
Kunnanvaltuusto 15.12.2025 §xx Liite 1

1 Sisällysluettelo

1	TALOUSARVION RAKENNE	1
2	TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT	2
2.1	Kuntastrategia	2
2.2	Kunnan tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2026	6
2.3	Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys	10
2.4	Puumalan tilannekuva ja talouden kehitys	18
2.5	Kunnan taloudellinen tilanne	20
2.6	Kunnan talouden oletettu kehitys sekä talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2026–2028 perustelut	22
2.7	Henkilötyövuodet	26
2.8	Muut ei-taloudelliset asiat	27
2.9	Riskien hallinta ja keskeisimmät riskit	27
2.10	Vuoden 2026 talousarvion täytäntöönpano-ohje	30
2.11	Kuntakonsernin toiminta ja talous	31
2.11.1	Kiinteistöosakeyhtiö Puumalan Vuokratalot	31
2.11.2	Asunto Oy Puumalan Keskitalo	32
2.11.3	Kiinteistö Oy Puumalan Keskusvarikko	32
3	KÄYTTÖTALOUSOSA	33
3.1	Taloussuunnitelma 2026–2028	35
3.2	Toimintakulut vuonna 2026	36
3.3	Käyttötalouden menot ja tulot vuonna 2026	37
4	KÄYTTÖTALOUS TOIMIALOITTAIN	38
4.1	Hallintopalveluiden toimiala	38
4.1.1	Keskusvaalilautakunta	39
4.1.2	Kunnanvaltuusto	39
4.1.3	Tarkastuslautakunta	40
4.1.4	Kunnanhallitus	40
4.1.5	Ympäristöterveydenhuolto	41
4.1.6	Hallinto- ja talouspalvelut	41
4.1.7	Elinvoimapaalvelut	42
4.2	Hyvinvointipalvelujen toimiala	43
4.2.1	Hyvinvointilautakunta	43
4.2.2	Opetuspalvelut	44
4.2.3	Varhaiskasvatuspalvelut	45

4.2.4	Nuoriso- ja liikuntapalvelut.....	46
4.2.5	Aikuiskoulutuspalvelut.....	47
4.2.6	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	48
4.3	Tekninen toimiala.....	49
4.3.1	Tekninen lautakunta.....	49
4.3.2	Yhdyskuntapalvelut.....	50
4.3.3	Pelastuspalvelut.....	51
4.3.4	Kiinteistöpalvelut	51
4.3.5	Ympäristövalvonta	52
4.3.6	Kaavoitus- ja tonttipalvelut.....	53
4.3.7	Asumispalvelut.....	54
4.3.8	Ruokahuolto- ja puhtaanapidon palvelut	55
5	VESILIIKELAITOKSEN TALOUSARVIO VUODELLE 2026 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2026-2028.	56
5.1	Vesiliikelaitoksen palvelusuunnitelma ja strategiset tavoitteet	57
6	INVESTOINNIT.....	62
7	RAHOITUSLASKELMA.....	63
7.1	Laina	65
7.2	Konsernilaina.....	66
8	POISTOSUUNNITELMA.....	67

1 TALOUSARVION RAKENNE

Kuntalain (410/2015, 110 §) mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Talousarvio koostuu käyttötalousosasta, tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Yleisperustelut

Yleisperusteluissa esitetään katsaus kansan- ja kunnallistalouden kehityksestä, jotka luovat taloudelliset lähtökohdat tulevien vuosien suunnittelulle. Yleisperusteluihin sisältyy lisäksi mm. toimintaympäristön ja siinä tapahtuneiden muutosten kuvaus, riskien arviointi, henkilöstölinjaukset sekä vähintään kerran valtuustokaudessa tarkistettava kaupunkistrategia ja kehittämisohjelmien keskeisimmät toimenpiteet.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa esitetään toimialojen palvelusuunnitelmat ja toimenpiteet, tavoitteet ja mittarit, joilla toteutetaan kuntastrategiaa.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa on esitetty tuloslaskelma analysoituna.

Investointi- ja rahoitusosa

Investointi- ja rahoitusosassa investoinneista esitetään menot ja tulot, jotka tarvittaessa eritellään hankekohtaisesti. Kunnan investointiohjelma on koottu kokonaisuudessaan investointiosaan. Rahoituksen osalta esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelman. Sen tiedot kerätään tuloslaskelmaosan lisäksi investointiosasta ja rahoitusosan taulukoista.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

2 TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

2.1 Kuntastrategia

Puumalan kuntastrategia pohjautuu yhteisille arvoille, jotka ohjaavat kunnan ja luottamushenkilöiden toimintaa. Puumalan kunnan arvot ovat asiakaslähtöisyys, avoimuus, positiivisuus, tasa-arvoisuus ja yhteistyökykyisyys.



Puumalan kunnan visio

Saaristokunta Puumala on vuonna 2026 uuden työn ja rohkeiden ratkaisujen kunta, joka on hyvinvoivien ihmisten turvallinen koti Saimaalla.

Kuntastrategiassa on viisi painopistettä, joilla on omat tavoitteensa ja tavoitteilla mittarit. Strategian tavoitetasojen toteutumista raportoidaan puolivuotisraportin ja tilinpäätöksen yhteydessä.

HYVINVOINTI	tavoitetaso vuodelle 2026
Ikävakioitu sairastavuusindeksi	113
Osallistavien toimenpiteiden lukumäärä (esim. tilaisuudet, ennakoarvioinnit)	Lapsivaikutusten ja yritysvaikutusten arvioinnit tehdään strategisesti merkittävistä hankkeista ja asioista (esim. kuntastrategia)
Kansalaisopiston opiskelijamäärä ja opetustunnit	3200 tuntia opiskelijamäärä kasvaa ja asiakassegmentit monipuolistuvat
Asiakastytyväisyyskysely kunnan palveluista joka toinen vuosi	Asiakastytyväisyyskysely toteutettiin vuonna 2025. Vuonna 2026 ei toteuteta kyselyä, vaan laitetaan toimeen vuoden 2025 kyselyssä esille tulleita asioita.
Veropohjan kehitys	positiivinen
Vuosikate kattaa poistot	tavoite keskipitkällä aikavälillä
Käyttötalouden menokehitys	menokehitys maltillinen, inflaatiosta johtuvaa menokehitystä ei tule ylittää
Lainakanta	ei lainanottotarvetta vuonna 2026

LAATUASUMINEN	tavoitetaso vuodelle 2026
Myydyt kunnan tontit / vuosi	2 kpl / vuosi
Omakotitalojen ja vapaa-ajan asuntojen rakennusluvut / vuosi	omakotitalojen rakennuslupia 4 kpl / vuosi vapaa-ajan asuntojen rakennuslupia 20 kpl / vuosi
Käyttötarkoituksen muutosten määrä / vuosi	10 kpl / vuosi

SAIMAA	tavoitetaso vuodelle 2026
Pistohiekan tonttien myynti-/maanvuokrasopimukset	2 kpl / vuosi
Vierasvenesataman kävijämäärä (yöpymiset)	1600

Sataman asiakastyytyväisyyskysely	Toteutetaan torikauppiaille kohdennettu kysely / haastattelut
--	---

YRITTÄJYYS	tavoitetaso vuodelle 2026
Yritysten lukumäärän nettomuutos	positiivinen
Kuntabarometrin tulos	TOP 10:ssä Suomen pienten kuntien kokoluokassa
Yksityisten työpaikkojen lukumäärä	kasvava
Työttömyysaste	alle 8,2

LAPSIPERHEET	tavoitetaso 2026
Asiakaskysely lapsiperheille joka toinen vuosi	Hyödynnetään Eloisan tiedolla johtamisen alustaa lapsiperheiden palveluiden kehittämisessä
Lapsiperheiden osuuden kehitys	kasvava
Vaikutusarviointien toteuttaminen / vuosi	2 lapsivaikutusten arviointia 1 yritysvaikutusten arviointi
Yrittäjyyskasvatusta tukevat toimenpiteet	Yrittäjyyskasvatuspolun rakentaminen osaksi koulun oppimispolkua

HENKILÖSTÖPOLITIikka

Puumalan kunta on vetovoimainen työpaikka

Tavoite- ja arviointikeskustelujen merkitystä nostetaan osaamisen tunnistamisessa ja kehittämisessä (strategiset tavoitteet – henkilökohtaiset tavoitteet – osaamisen kehittäminen)

Eläköitymisiin varaudutaan koko organisaation tasolla

Sijaistajalla on riittävät tiedolliset ja taidolliset valmiudet tehtävän hoitamiseen

Työhyvinvointia rakennetaan yhdessä työnantajan ja työntekijöiden kanssa

OMISTAJAPOLITIikka

Hankevetoinen eteneminen muutostöissä/kiinteistöihankinnassa. Laajemmat muutostyöt vaativat perusteellisen riskiarvion ja yritysvaikutusten arvioinnin.

Kunnan omiin palvelutarpeisiin hankittava kiinteistöjen pinta-ala ei kasva ilman erityisiä perusteita

Kunnan omat tilat ovat terveellisessä ja turvallisessa kunnossa.

Sijoitustoiminnan perusteet pidetään ajan tasalla.

2.2 Kunnan tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2026

Kuntastrategian tavoite	Tavoitetta toteuttava toimenpide vuodelle 2026	Vastuhenkilö
PAINOPISTE: LAPSIPERHEET		
Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin toimeenpano, jalkauttaminen ja vaikutusarviointien toteuttaminen	Unicefin Lapsiystävällinen kunta -statuksen uusiminen.	Hyvinvointi- ja kulttuurijohtaja
Yrittäjyyskasvatuksesta tehdään entistä näkyvämpää ja monipuolisempaa koko perusopetuksessa	Yrittäjyyskasvatukseen luodaan selkeä toimintasuunnitelma varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.	Hyvinvointi- ja kulttuurijohtaja Rehtori Päiväkodin johtaja
Lapsen oikeuksien toteutuminen kaikkien lasten kohdalla, etenkin haavoittuvassa asemassa ja syrjäytymisuhan alla olevilla	Kiusaamiseen puututaan välittömästi. Päiväkodin henkilökunta koulutetaan MiniVerso -sovittelutoimintaan ja toimintamalli otetaan käyttöön.	Päiväkodinjohtaja
PAINOPISTE: HYVINVOINTI		
Puumala tunnetaan erinomaisesta asiakaspalvelusta	Sähköiseen arkistointiin siirtymisen valmistelut	Hallintopäällikkö
	Verkkosivujen kieliversioiden kehittäminen	Hallintopäällikkö Markkinointipäällikkö
	Järjestetään alkukesän lauantaina jätepäivä, jolloin kuntalaisten ja kausiasukkaiden jätekuormia otetaan jäteasemalla vastaan ilmaiseksi ja jonka yhteydessä jaetaan jätteiden käsittelyyn liittyvää tietoa.	Ympäristösihteeri Tekninen johtaja
Kansalaisopiston kurssitarjonnan uudistaminen ja monipuolistaminen	Kansalaisopisto monipuolistaa kurssitarjontaa yhteistyökumppaneiden avulla. Kausiasukkaille suunnataan kursseja. Erikois- ja lyhytkurssien tarjontaa lisätään ja monipuolistetaan.	Hyvinvointi- ja kulttuurijohtaja
Onnellinen ja toimintakykyinen kuntalainen	Uuden kirjasto- ja kulttuuritilan monipuolinen käyttöönotto kulttuurintuottamisessa ja teknisessä toteutuksessa.	Hyvinvointi- ja kulttuurijohtaja Tekninen johtaja
	Kulttuurihyvinvointityön vahvistaminen erityisryhmille.	Hyvinvointi- ja kulttuurijohtaja

	Rantaan rakennettavan kodan käyttöä suunnitellaan yhteistyössä perheiden ja esim. nuoriso- ja liikuntapalveluiden, koulun ja yhdistysten (kuten Marttojen) kanssa.	Päiväkodin johtaja Tekninen johtaja
	Toteutetaan liikenneturvallisuustyöryhmän esille nostamat toimenpiteet.	Tekninen johtaja
	Rikastetaan kunnan kulttuuritarjontaa indie-tyyppisten kulttuuritapahtumien kautta.	Hyvinvointi- ja kulttuurijohtaja
Pelastustoimi ja ensihoito palvelevat 24 / 7 Puumalassa myös hyvinvointialueelle siirtymisen jälkeen	Monitoimiyksikön toiminta jatkuu Puumalassa 24/7 -periaatteella	Kunnanjohtaja
PAINOPISTE: YRITTÄJYYS		
Kunnan ja yrittäjien vuorovaikutuksen lisääminen mm. yrittäjien tapaamisilla ja toimitiloihin tutustumisilla	Toimitiloihin tutustuminen yhdessä yritysten kanssa (esim. pop up -päivä). Tyhjilleen jääneisiin sote-kiinteistöihin tutustuminen ja tilojen uuden käytön mahdollisuuksien kartoitus.	Elinkeinokehittäjä
Monipaikkayrittäjyyden edistäminen	Monipaikkayrittäjän malli sekä etätyötilat tutuiksi kampanjan ja tarinoiden avulla.	Elinkeinokehittäjä
Kunta toimii yritysten kumppanina yritysten perustamis-, kasvu- ja kehittämisen vaiheissa	Yritysneuvontapalvelupäivien edelleen kehittäminen yhteistyötahojen kanssa. Kasvuhakuisten yritysten kartoitus.	Elinkeinokehittäjä
	Kehitetään ja markkinoidaan yhteistyössä muiden Saimaan alueen kuntien ja kaupunkien kanssa uusia risteilyreittejä. Uusilla pitkillä risteilyillä tavoitellaan erityisesti kansainvälisen matkailun laajentumista Saimaan alueelle ja kasvua puumalalaisiin matkailuyrityksiin.	Kunnanjohtaja Markkinointipäällikkö
PAINOPISTE: SAIMAA		
Saimaa Geopark tunnetaan kansainvälisenä matkailualueena, johon alueen yritykset ovat toimintoineen kiinnittyneet	S/S Wennon korjaukset ja käytön monipuolistaminen yhteistyössä kulttuuripalveluiden, kansalaisopiston ja teknisen toimen kanssa.	Hyvinvointi- ja kulttuurijohtaja Tekninen johtaja

	Kehitetään syys-, talvi- ja kevätkauden matkailua Puumalassa luontokuvausmatkailua edistämällä, palvelumuotoilun ja yritysten verkostoitumisen avulla.	Markkinointipäällikkö
	Hyödynnetään Saimaalla järjestettävän 2026 Euroopan Geopark-konferenssin tuomat mahdollisuudet yhteistyön tiivistämiseksi ja Puumalan Geopark-kohteiden näkyvyyden lisäämiseksi (konferenssin pre/post tour -vierailu).	Markkinointipäällikkö
Satamapalvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja satama-alueen palvelutyylillä ja -kulttuuri tunnetaan ensiluokkaisuudestaan	Toteutetaan kesällä 2026 sataman markkinointikampanja, lisätään sisällöntuotantoa satamasta.	Markkinointipäällikkö
	Satama- ja ylätorin kauppiaille järjestetään kysely torien toiminnasta ja niiden kehittämisestä.	Tekninen johtaja
Pistohiekalle rakentuu alueen erityispiirteitä kunnioittavaa hyvinvointimatkailua ja alueen palvelut monipuolistuvat	Pistohiekan hotellihankkeen edistäminen kunnan taholta mahdollisen kaavamuutoksen ja jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan näkökulmista.	Kunnanjohtaja Tekninen johtaja
Kirkonkylän ja sataman yleissuunnitelman toimenpiteitä viedään päätöksentekoon ja toteutukseen koko strategiakauden	Valon maisematie (Lietvedeltä satamaan) / Soiva satama -hankkeen valmistelu.	Kunnanjohtaja Elinkeinokehittäjä
Reitistöinfrastruktuurin laajentuminen ja huolto maanomistajien, kuntien, yrittäjien ja yhteisöjen yhteistyöllä.	Kukonharjun kanavan esiselvityshankkeen toimenpiteet: siltasuunnittelu, vesiluvan saaminen kanavan ylittävälle sillalle sekä maanomistajien ja tieosuuskuntien kanssa käytävät neuvottelut ja pyöräily- ja kävelyreiteistä Kukonharjun kanavalle	Projektipäällikkö
	Tarinareitti 62 -investointihankkeen ulkoilureittitoimituksen hakeminen (ostopalveluna) ja sen jälkeen reittisuunnittelun ja rakentajan kilpailutus. Ulkoilureitin Kirkonkylän-Sahanlahti rakentaminen.	Kunnanjohtaja Elinkeinokehittäjä

PAINOPISTE: LAATUASUMINEN		
Edistetään vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituisiksi asunnoiksi	Rakentamisluvan hakijoille kerrotaan erillistiedotteen muodossa vakituisen asumisen mahdollisuuksista ja käyttötarkoituksenmuutosprosessista.	Rakennustarkastaja Tekninen johtaja
Kasvatetaan omarantaisten tonttien tarjontaa	Rakennetaan Kanttorilanrannan kunnallistekniikka, mikäli kaavapäätös saa lainvoiman.	Tekninen johtaja
	Toteutetaan uusi laaja asukasmarkkinointikampanja → Kanttorilanrannan uudet tontit sekä lisäksi muu kunnan ja yksityisten tarjonta sekä kunnan vuokra-asunnot.	Markkinointipäällikkö Asuntosihtööri
Edistetään kerrostalo- ja rivitaloasumisen asuntotuotantoa	Linjataan kunnan omistaman Haapaselän luhtikäytävätalojen tulevaisuudesta.	Tekninen johtaja Asuntosihtööri
HENKILÖSTÖPOLITIikka		
Työhyvinvointia rakennetaan yhdessä työnantajan ja työntekijöiden kanssa	Edistetään työyhteisön työhyvinvointia ja osaamisen jatkuvuutta valmennuksilla, jotka keskittyvät arvostavan kulttuurin vahvistamiseen, yksilölliseen jaksamisen tukeen ja hiljaisen tiedon siirtämiseen.	Hallintopäällikkö
	Kehitetään henkilöstön osaamista teemallisten kurssien avulla (esim. Excel, Canva ja tekoäly)	Hyvinvointi- ja kulttuurijohtaja
OMISTAJAPOLITIikka		
Sijoitustoiminnan perusteet pidetään ajan tasalla	Seurataan tehostetusti täyden valtakirjan sijoitussalkkujen arvon kehittymistä.	Kunnanjohtaja
Hankevetoinen eteneminen muutostöissä/kiinteistökehittämisessä. Laajemmat muutostyöt vaativat perusteellisen riskiarvion ja yritysvaikutusten arvioinnin.	Toteutetaan esiselvitys jalostustilojen tarpeesta puumalalaisille yrittäjille.	Elinkeinokehittäjä
		Myydään tyhjäksi jäävä kirjastotila.
Kunnan omat tilat ovat terveellisessä ja turvallisessa kunnossa.	Toteutetaan kunnan kiinteistöjen kuntokartoitukset ja laaditaan kiinteistöstrategia.	Tekninen johtaja

2.3 Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys

Julkisen talouden suhdannenäkymä

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammastakin kasvusta on. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä Suomessa että vientimarkkinoilla. Talouden epävarmuus on kuitenkin kotimaassa ohjannut toistaiseksi lisätuloja enemmän säästämiseen kuin kulutukseen. Investoinneissa on odotettavissa nopeampaa kasvua, sillä energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja merkittävästi ennustejaksolla. Suurelta osin investointeihin liittyi myös viime vuoden talouskasvun tarkentuminen tilastoissa.

Talouskasvua hidastavat Yhdysvaltojen asettamat tullit. Talouskasvun kannalta on suotuisaa, että EU:n asettamat vastatoimet ovat jäämässä vähäisiksi ja tehdyt tullisopimukset joka tapauksessa vähentävät epävarmuutta. Kysyntää vientimarkkinoilla tukevat Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin.

Valtiovarainministeriö ennakoi, että vuonna 2025 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,0 prosenttia, 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027.

Lähde: [Valtiovarainministeriö 2025](#).

Kuntatalouden tila

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan kuntatalouden alijäämä syvenee vuodesta 2024 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen johtuen kulutusmenojen ja investointien kasvusta sekä heikosta verotulokehityksestä. Kulutusmenoja kiihdyttävät erityisesti palkkaratkaisuista johtuvat henkilöstömenot sekä kuntien laajentuneet tehtävät. Alijäämä supistuu ennustejakson lopulla hieman, mutta kuntien tulot eivät riitä kattamaan kasvavia menopaineita.

Kuntatalouden rahoitusasema oli vuonna 2024 noin 900 miljoonaa alijäämäinen, pienentyen hieman edellisvuodesta. Valtionosuudet vähenivät muun muassa sote-siirtolaskelman tarkistuksen ja indeksisäästöjen vuoksi, mutta erityisesti verotulojen vahva kehitys ja kulutusmenojen kasvun hidastuminen tukivat samanaikaisesti kuntien taloutta. Kuntahallinnon rahoitusjäämä suhteessa BKT:hen heikkenee kuitenkin -0,6 prosenttiin vuonna 2025.

Kuntatalouden ennustetaan pysyvän 0,5-0,6 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen myös vuosina 2026–2027. Kuntatalouden tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi kulutusmenojen kasvu sekä valtionapuihin tehtävät leikkaukset. Kulutusmenot kasvavat ennustejaksolla pääasiassa hintojen nousun vuoksi. Sovitut palkkaratkaisut nostavat työvoimakustannuksia 2,8 % vuonna 2025, 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen erityisesti vuosina 2027–2028.

Hintojen kasvun lisäksi myös kulutusmenojen volyyymi kasvaa vuonna 2025, sillä alkuvuodesta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus siirsi kuntien vastuulle työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen ja laajensi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Uudistuksen seurauksena kuntahallinto on aiempaa suhdanneherkempi, sillä nyt tulojen lisäksi myös menot reagoivat työllisyyskehitykseen. Kuntien työttömyysetuuksien rahoitusmenoja on nostettu ennusteessa vuoden alkupuoliskon kertymien perusteella.

TE-palvelu-uudistuksesta huolimatta kuntien peruspalvelutuotannon painopiste säilyy koulutus- ja sivistyssektorilla, jonka kokonaispalvelutarve on laskeva syntyvyyden laskun vuoksi. Ennustejaksolla palvelutarpeen laskua on kuitenkin hieman loivennettu, sillä palveluiden järjestämisen kustannukset eivät alene samassa suhteessa. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste sekä erityisen tuen tarve ovat lisääntyneet viime vuosina.

Kuntien investoinnit pysyvät kokonaisuutena korkealla tasolla, vaikka kuntakohtaiset erot ovat huomattavia. osassa kunnista investointinäköymät ovat laskevia, mutta etenkin kasvukeskuksissa muuttoliike ylläpitää kuntien investointipaineita. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin, kuten rakennuksiin, mutta myös vihreän siirtymän investoinnit pitävät osaltaan investointitasoa korkealla.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, ja ne koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Vuonna 2025 kuntien kokonaisverotulot kasvavat vain 0,7 prosenttia erityisesti kunnallisveron heikon kehityksen ja yhteisöverotuottojen supistumisen takia. Kokonaisverotulojen kasvu kuitenkin kiihtyy 5,8 prosenttiin vuonna 2026 ja on keskimäärin 3,8 prosenttia vuosina 2027–2029.

Tulonsiirrot valtiolta kunnille kasvavat kuluvana vuonna TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntien tehtävien ja rahoitusvastuun laajentuessa. Valtionosuuksien kasvu jää kuitenkin siirtyneiden tehtävien kustannusten kasvua pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti leikkauksia. Vuonna 2026 valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle laskevat ennen kaikkea hallituksen peruspalveluiden valtionosuuksiin kohdentamien vähennysten vuoksi. Kun valtionosuuksiin jo aiemmin kohdenneet määräaikaiset leikkaukset päättyvät vuoden 2027 jälkeen, nousevat valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle. Verorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan kuntahallinnon tulojen ja menojen välistä epätasapainoa, vaikka kuntahallinnon alijäämän arvioidaan supistuvan ennustejakson lopulla 0,4 prosenttiin.

Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkoja säästötoimia tulevina vuosina, sillä palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Kuntahallinnon alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Ennusteeseen sisältyy riskejä molempiin suuntiin. Kehitysarviossa on oletettu, että sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleen neuvotteluiden tulokset heikentävät kuntien vuokratuloja 150 milj. eurolla vuodesta 2026 alkaen.

Arvioita suuremmat sote-kiinteistöjen vuokranmenetykset voivat vaikuttaa kuntahallinnon kulutusmenojen hintakehitykseen ja heikentää kuntien tilannetta. Lisäksi ennusteeseen on sisällytetty kuntien ja kuntayhtymien omia pysyviä sopeutustoimia 150 milj. euroa vuodelle 2025. Kuntien omat sopeutustoimet voivat kuitenkin vahvistaa rahoitusasemaa ennustettua enemmän, mikäli palveluverkkoa tai henkilöstömenoja onnistutaan sopeuttamaan oletettua enemmän. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen tai muut menolisäykset, esimerkiksi arvioitua suuremmat sote-kiinteistöjen vuokramenetykset, voivat vastaavasti heikentää tilannetta

Lähde: [Valtiovarainministeriö 2025](#), [Kuntatalousohjelma vuodelle 2026](#).

Valtion talousarvioesityksen vaikutukset kunnille

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joiden nettovaikutus kuntatalouteen vaihtelee. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitakin kuntien tehtäviä ja velvoitteita edelleen poistetaan.

Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta noin 170 milj. eurolla vuonna 2026 vuoteen 2025 verrattuna. Vuoden 2026 talousarvioesityksessä kuntataloutta heikentävät erilaiset valtiontalouden sopeutustoimet. Peruspalveluiden valtionosuuteen kohdennetaan 75 milj. euron vähennys, ja myös vuonna 2026 valtionosuuden indeksikorotuksesta vähennetään yksi prosenttiyksikkö.

Valtionvarainministeriön arvion mukaan Orpon hallituksen päätösperäisten toimien vaikutukset koko vaalikauden ajalta ovat nettovaikutuksiltaan yhteensä noin 200 milj. euroa kuntataloutta vahvistava vuonna 2026. Luvussa ei ole huomioitu sitä, että vuosina 2024–2025 toteutettu sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointiratkaisu kasvatti kuntien verotuloja ja vähensi kuntatyöntekijöiden maksurasitusta noin 100 milj. eurolla vuodessa.

Esimerkkejä valtion kuntatalouteen vaikuttavista toimenpiteistä vuonna 2026:

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2026 noin 3,55 mrd. euroa. Tästä enintään 10 milj. varataan valtionosuuden harkinnanvaraiseen korotuksen maksamiseen. Valtionosuus kasvaa vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 185,5 milj. euroa.
- oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus 53,5 milj. euroa ja perusopetuksen kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen 12,0 milj. euroa.
- yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nosto 100 prosenttiin kasvattaa valtionosuuden tasoa 6,4 milj. euroa
- kotihoidontuen Norjan mallin käyttöönotto 1,2 milj. euroa
- Valtionosuuden tasossa on huomioitu tehtävien ja veloitteiden vähennyksenä kuntien työllistämismallin kumoaminen 57 vuotta täyttäneiden työttömien työnhakijoiden osalta, 2,2 milj. euroa, ja työnhakijan palveluprosessin keventäminen 0,7 milj. euroa. Lisäksi esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjojen vähentäminen ja työttömyysturvaan liittyvän muistutusveloitteen kumoaminen laskevat valtionosuuden tasoa yhteensä hieman alle yhden miljoonan euron verran.
- Vuonna 2026 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on 3,5 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 111,1 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2026 vähennys pienentää valtionosuutta 31,6 milj. euroa.
- kiinteistöveron arvostamisuudistusta jatketaan
- perusopetuksen tuntijakoon lisätään kolme vuosiviikkotuntia 1.8.2025 alkaen siten, että äidinkielen osoitetaan kaksi vuosiviikkotuntia ja matematiikkaan yksi vuosiviikkotunti.
- Valmistavan opetuksen lisäopetukseen kohdennetaan 20,3 milj. euroa valtionosuutta vuodesta 2026 alkaen, ja se kohdentuu valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestäjille
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionrahoitusta vähennetään 7 milj. eurolla vuodesta 2026 alkaen.
- Lasten ja nuorten harrastustoiminnan (Harrastamisen Suomen malli) rahoituksen nykyiseen määrärahasoon 14,4 milj. euroa, ehdotetaan pysyvää 5 milj. euron korotusta.
- Valtio voi myöntää avustusta kunnille kävelyn ja pyöräilyn olosuhteista parantaviin toimenpiteisiin. Kunnan tulee osallistua hankkeen kustannuksiin vähintään yhtä suurella panostuksella.
- Hallitus päätti syksyn budjettiriihessä varata 30 milj. euroa nuorten työllistymiseteleihin. Työllistymiseteleitä voivat käyttää yritykset, jotka sitoutuvat 18–29-vuotiaiden nuorten työllistämiseen vähintään puolen vuoden ajaksi, painottaen nuoria, joilla ei ole kertynyttä työhistoriaa tai koulutusta tai se on vähäistä.

Lähde: [Kuntatalousohjelma vuodelle 2026.](#)

Kuntatalouden kehitysarvio

Vuonna 2026 kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan heikkenevän -1,4 mrd. euroon. Toimintakate heikkenee 4,7 prosenttia toimintakulujen kasvaessa ja toimintatuottojen vähentyessä. Toimintakulujen kasvun taustalla on etenkin henkilöstökustannusten kasvu. Keväällä 2025 sovittu palkkaratkaisu kasvattaa työvoimakustannuksia 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen erityisesti vuosina 2027–2028 sopimuskorotusten ajoitusten ja kunta-alalle sovitun palkkojen ja palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2026 on 3,5 prosenttia ja vuosille 2027–2029 keskimäärin 3,3 prosenttia vuodessa.

Vuoden 2026 toimintatuottoja pienentää sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättyminen ja uudelleenneuvottelut. Kehitysarviossa on oletettu, että kuntien saamat vuokratuotot pienenevät noin 150 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen. Laskelmassa on myös huomioitu sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyn muutuskustannuksia niin, että sekä kuntien menojen että tulojen on oletettu kasvavan 5 milj. vuonna 2026, 55 milj. vuonna 2027, 70 milj. vuonna 2028 ja 20 milj. vuonna 2029.

Vuonna 2026 kuntien valtionosuuksien kasvua hidastavat hallituksen pysyvät valtionosuusleikkaukset sekä hallituskauden aikainen yhden prosenttiyksikön indeksijarru. Lisäksi valtionosuuksien kehitystä hidastaa vuoteen 2027 saakka sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vähennys.

Verotulot muodostavat suurimman osan kuntien tuloista. Suhdannelitilanteen kohentuessa verotulojen kehitys vahvistuu vuonna 2026 5,2 prosentin kasvuun ja tasaantuu vuosina 2027–2029 keskimäärin hieman alle 4 prosenttiin vuodessa. Painelaskelman perusteella kuntatalouden tulot eivät kuitenkaan riitä kattamaan kasvavia menoja, eikä vuosikate riitä tulevana vuosina nettoinvestointeihin. Kuntatalouden investoinnit pysyvät korkealla tasolla, vaikka kuntakohtaiset erot ovat huomattavia. Osassa kunnista investointinäkyvät ovat laskevia, mutta etenkin kasvukeskuksissa muuttoliike ylläpitää kuntien investointipaineita. Valtaosa investoinneista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin kuten rakennuksiin, mutta myös vihreän siirtymän investoinnit pitävät osaltaan investointitasoa korkealla.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta uhkaa syvetä -1,4 miljardiin euroon vuonna 2026 ja -1,5 mrd. euroon vuonna 2027. Tulojen ja menojen epätasapaino helpottuu hieman painelaskelman lopulla vuonna 2028, kun hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruspalvelujen valtionosuuteen ja sote-uudistuksen määräaikaiset vähennykset koskien vuoden 2023 valtionosuuksia poistuvat. Toiminnan ja investointien rahavirta jää kuitenkin vuonna 2028 noin 1,2 miljardia ja vuonna 2029 noin 1,0 miljardia negatiiviseksi. Negatiiviset toiminnan ja investointien rahavirrat näkyvät kuntatalouden lainakannan kehityksessä, joka uhkaa kasvaa 26,5 mrd. euroon vuonna 2029. Myös korkomenot lisääntyvät lähivuosina, vaikka lyhyet markkinakorot ovat jo kääntyneet laskuun. Merkittävä osa kuntien lainakannasta on kuitenkin kiinteäkorkoisia tai suojattuja, minkä vuoksi markkinakorkojen muutokset heijastuvat korkokustannuksiin viiveellä.

Kuntatalouden kestävyysvaikutukset jatkossa yhä enemmän kuntien kyky hallita työvoimakustannuksia, sopeuttaa investointeja sekä hyödyntää digitalisaatiota ja uusia teknologioita palvelutuotannossa. Väestörakenteen muutos, kaupungistuminen ja vihreä siirtymä lisäävät investointitarpeita, mutta vaativat samanaikaisesti rakenteellisia uudistuksia. Tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää kuntien omia sopeutustoimia ja tiukkaa menokuria. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava kuntien tulorahoitukseen. Samalla tulopohjan vahvistaminen voi johtaa veronkorotuspaineisiin erityisesti kunnallisverotuksessa.

Kuntatalouden kehitysarvion pohjalla olevaan kokonaistaloudelliseen ennusteeseen liittyy paljon riskejä. Suhdanteiden vaikutus välittyy verotulojen ja työttömyyskehityksen kautta kuntatalouteen. Kuntatalouden menot voivat jäädä arvioitua pienemmiksi, jos kunnat ja kuntayhtymät onnistuvat sopeuttamaan sekä

palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta. Sopeutustoimien epäonnistuminen tai muut menolisäykset, esimerkiksi arvioitua suuremmat sote-kiinteistöjen vuokramenetykset, voivat vastaavasti heikentää tilannetta.

Lähde: [Kuntatalousohjelma vuodelle 2026](#).

Kuntien verotulot

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, kaivosmineraali- ja yhteisöverosta. Kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan olevan keskimäärin noin 72 prosenttia, yhteisöveron noin 12 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16 prosenttia. Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2025 yhteensä noin 14,1 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulojen arvioidaan pysyvän suunnilleen vuoden 2024 tasolla. Vuonna 2026 verotulojen ennustetaan kasvavan 5,2 prosenttia. Taulukossa 8 esitetään kuntien verotulojen toteutunut kehitys (tilinpäätösarvio 2024) sekä ennuste vuosille 2025–2029. Ennusteessa on huomioitu kansantalouden makroennusteen mukainen veropohjien kehitys sekä tiedossa olevat veroperustemuutokset.

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2026 noin 10,7 mrd. euroa, mikä on noin 0,6 mrd. euroa enemmän kuin vuonna 2025. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella veropohjan kehitys sekä hallitusohjelmaan sisältyvät ja vuosien 2024 ja 2025 kehysriihissä tehdyt päätökset. Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia, eläkkeiden noin 24 prosenttia ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatalojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia. Tulorakenteessa on kuitenkin suuret erot kuntien välillä. Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat yksittäisten kuntien veropohjaan ja verotuottoon

Pieni- ja keskituloisten työn verotusta kevennetään 520 miljoonalla eurolla vuonna 2026 ja lisäksi 125 milj. eurolla vuonna 2027. Lisäksi työtulovähennyksen lapsikohtaista korotusta kasvatetaan. Ylin marginaaliveroaste alennetaan noin 52 prosenttiin, ja tästä aiheutuvan verotuottomenetyksen pienentämiseksi ansiotuloverotuksen indeksitarkistus jätetään tekemättä niillä tulotasoilla, joille ylimpien marginaaliverojen alentaminen kohdistuu. Avainhenkilöiden lähdeveroa alennetaan, ja Suomeen palaaville kansalaisille otetaan käyttöön veronhuojennus. Lisäksi työn verotusta kevennetään hallitusohjelman mukaisesti vuosina 2026 ja 2027 pieni- ja keskituloisia painottaen. Kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisten indeksitarkistusten tekemistä ansiotuloveroperusteisiin kaikilla tulotasoilla. Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus sisältyy teknisenä oletuksena myös vuosien 2028 ja 2029 ennusteisiin. Nollapäästöisten työsuhdeautojen verotuen voimassaoloa jatketaan vuodesta 2026 neljällä vuodella (muutos vaikuttaa myös yhteisöveron tuottoon). Verotuloja kasvattavat kehyskaudella työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen, työhuonevähennyksen ja työsuhdepolkupyöräedun verovapauden poistaminen, keinoitekoisten osakevaihtojärjestelyjen avulla tapahtuvan osinkoverotuksen minimoimisen estäminen ja vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuen poisto. Lisäksi eräiden tilapäisten verotukien poistuminen kehyskaudella lisää hieman kunnallisveron tuottoa.

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,74 mrd. euroa vuonna 2026. Yhteisöveron maksuunpanon mukaisen kokonaistuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2026–2029 keskimäärin noin 1,5 prosenttia vuodessa. Yhteisöveron tuoton ennustamisen lähtökohtana on viimeisimmän valmistuneen verotuksen mukainen yhteisövero, jota muutetaan arvioidun tuloskehityksen mukaisesti. Tuloskehityksen muutosta arvioidaan lähinnä kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämän muutoksen avulla. Toimintaylijäämän arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 3,5 prosenttia vuosina 2026–2029.

Kevään 2025 kehysriihessä tehtyjen päätösten mukaisesti yhteisöverotuloja kasvattaa vuonna 2026 työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennysoikeuden poistaminen. Yhteisöverotuloja pienentää metsävähennyksen korottaminen. Ilmastoneutraaliin talouteen tähtääviä investointeja tuetaan vuonna 2025 myönnettävällä verohyvityksellä ja uudella vuodesta 2026 alkaen myönnettävällä verohyvityksellä.

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,38 mrd. euroa vuonna 2026, mikä on noin 27 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2025. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 2,3 prosentin vuosivauhtia.

Lähde: [Kuntatalousohjelma vuodelle 2026.](#)

Etelä-Savon alueellinen kehitysnäkymä

Etelä-Savon maakuntastrategian kärjet ovat metsä, ruoka ja vesi – luonnonvarat ja luontoarvot, niihin liittyvä osaaminen ja niiden kestävä hyödyntäminen. Alueen elinkeinorakenne on monipuolinen. Yritykset ovat pääasiassa mikro- ja pienyrityksiä. Suurten veturiyritysten pieni määrä aiheuttaa osaltaan sen, että alueen TKI-toiminta on keskimääräistä vähäisempää ja painottuu euromääräisesti korkeakoulusektoriin. Pk-yritysbarometrin mukaan Etelä-Savon pk-yritykset panostavat kasvuun ja kehittämiseen nyt maltillisesti.

Etelä-Savon metsät ovat hyväkasvuisia, runsaspuustoisia ja täällä myös hakataan puuta vuosittain merkittävässä määrin. Etelä-Savon alueellisen metsäohjelman laatiminen on käynnissä. Etelä-Savon aluetalouden ja työllisyyden kannalta on erityisen tärkeää, että metsien hyödyntäminen puuntuotannollisesti voidaan säilyttää nykyisellään ja samalla huolehditaan metsien kokonaiskestävästä käytöstä, monimuotoisuuden lisäämisestä sekä ilmastomuutokseen sopeutumisesta.

Teknolgiateollisuus on mekaanisen puunjalostuksen ohella merkittävä työllistäjä Etelä-Savossa. Perusteellisuudessa on useita vahvoja yritysryppäitä, esim. konepajoja ja muovituotteiden valmistajia. Etelä-Savossa on syntynyt alkuvuodesta 2024 yritysveltoinen ryhmä ”Savo Defence”, jossa on tällä hetkellä mukana jo noin 70 puolustustarvikealalle tuotteita ja palveluita tarjoavaa yritystä.

Puhdas siirtymä, satsaukset uusiutuvaan energiaan ja resurssitehokkuuteen sekä mm. digiosaamiseen näkyvät Etelä-Savossa käynnistyneissä tai valmistelussa olevissa yrityshankkeissa laajasti. Tuulivoiman rakentamisessa on ollut rajoituksia Itä-Suomessa. Niinimäen tuulivoimapuisto aloitti toimintansa Pieksämäellä kesällä 2025.

Kesä on vilkastuttanut ravitsemis- ja elintarvikealaa Etelä-Savossa matkailun myötä. Viimeisimpien tilastojen mukaan ulkomaalaisten matkailijoiden määrä alueelle on kasvanut. Kausityövoimaa on tarvittu ravintoloissa kesäkiireen taltuttamiseen, mutta alan työttömiä on kuitenkin enemmän kuin aiempina kesinä.

Etelä-Savossa on koko Suomen vanhin väestö ja väestöllinen huoltosuhde on maan heikoin. Vaikka vuoden 2024 väestöennuste on hieman edellistä ennustetta positiivisempi paljolti ukrainalaisten ansiosta, niin työikäisten ja työllisten määrä laskee. Väestökehitys heikentää paikallismarkkinoita, vaikka matkailijat ja vapaa-ajan asukkaat erityisesti kesäkautena kysyntätilannetta parantavatkin. Työvoiman saantivaikeuksia ei ole Etelä-Savossa ollut merkittävästi edes sosiaali- ja terveystaloudessa. Hyvinvointialue Eloisa ei ole vuonna 2025 rekrytoinut ulkomailta.

Työttömänä oli heinäkuun lopussa Etelä-Savossa 11,5 % työvoimasta, kun koko maan työttömyysaste oli 12,5 %. Käänteinen työllisyyden kasvuun tulee Etelä-Savossa kuitenkin hitaammin. Erityisen haasteellista työllistyminen taantuman oloissa on nuorille, joilla ei ole ennestään työkokemusta. Tukea työnhakuun tarvitaan, sillä nuorten näennäisesti hyvät digitaidot eivät välttämättä edistä työnhakua ja työelämään pääsyä.

Hyvien väestösuhteiden edistäminen on koko Etelä-Savon asia. Vastaanottavuus on edellytys alueen pitovoimalle ja vetovoimalle. Etelä-Savossa on syytä pitää huolta kotoutumis- ja asettautumispalvelujen toimivuudesta ja laadusta. Työperusteisen maahanmuuton lisäksi on huolehdittava, että maassa jo olevat ulkomaalaiset, myös opiskelijat, otetaan huomioon potentiaalisena tulevana työvoimana nykyistä määrätietoisemmin. Heillä on elävä suhde Etelä-Savoon ja heidän jäämisensä alueelle on todennäköisempää kuin että saataisiin kokonaan uusia tulijoita.

Infrastruktuurin säilyttäminen nykytasollakin on haasteellista Etelä-Savossa. Mm. 3G-verkon purkaminen on heikentänyt saavutettavuutta. Harvaan asuttu alue tarvitsee uusia ratkaisuja logistisen kilpailukykyä parantamiseen.

Taulukko 1. Etelä-Savon avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2024	129 376	129 914	-538	-0,4 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	elokuu 2025	5 794	5 641	153	2,7 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	elokuu 2025	632	628	4	0,6 %
Pitkäaikaistyöttömät	elokuu 2025	2 330	1 853	477	25,7 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	elokuu 2025	10,4	10,1	-	0,3 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	elokuu 2025	380	396	-16	-4,0 %

Lähde: [Alueelliset kehitysnäkymät 2025.](#)

Väestönmuutokset Etelä-Savossa

Tilastokeskuksen väestönmuutosten ennakkotietojen mukaan väkiluku väheni Etelä-Savossa tammi-syyskuussa 2025 yhteensä 881 henkilön verran (-0,68 prosenttia), mikä on koko Suomen maakunnista eniten. Vuonna 2024 väkiluku väheni tammi-syyskuussa 307 henkilön verran, ja koko vuoden 2024 aikana väkiluku väheni yhteensä 538 henkilön verran.

Etelä-Savon kunnista väkiluku väheni tammi-syyskuussa 2025 kaikissa muissa kunnissa paitsi Mäntyharjulla, jossa se lisääntyi 6 henkilön verran. Mikkelin seutukunnassa väestö väheni 391 henkilön verran, Savonlinnan seutukunnassa 377 henkilön verran ja Pieksämäen seutukunnassa 113 henkilön verran. Etelä-Savon ennakkoväkiluku oli syyskuun 2025 lopussa 128 495.

Koko maassa väkiluku kasvoi tammi-syyskuussa 2025 ennakkotietojen mukaan 17 298 henkilön verran (+0,31 prosenttia). Väestönkasvua ylläpiti muuttovoitto ulkomailta, sillä maahanmuuttoja oli 26 612 enemmän kuin maastamuuttoja. Syntyneitä oli 9 361 vähemmän kuin kuolleita. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen väkiluku oli syyskuun 2025 lopussa 5 653 269.

Tammi-syyskuussa 2025 kuntien välisestä nettomuutosta (-617) ja nettosiirtolaisuudesta (+771) muodostuva kokonaisnettomuutto oli Etelä-Savossa yhteensä 154 henkilön verran positiivinen, kun edellisenä vuonna vastaavaan aikaan kokonaisnettomuutto oli jopa 688 henkilön verran positiivinen.

Kokonaisnettomuutto oli positiivinen kuudessa Etelä-Savon kunnassa; Pieksämäellä (+116), Mäntyharjulla (+84), Rantasalmella (+34), Mikkelissä (+24), Enonkoskella (+7) ja Kangasniemellä (+3). Negatiivinen kokonaisnettomuutto oli Savonlinnassa (-69), Juvalla (-27), Hirvensalmella (-8), Sulkavalla (-7) ja Puumalassa (-3).

Ennakkotilaston mukaan ulkomailta muutti Suomeen tammi-syyskuun aikana 38 133 henkeä ja Suomesta muutti pois 11 521 henkeä. Maahanmuuttoja oli 11 721 vähemmän ja maastamuuttoja 1 667 vähemmän kuin edellisvuoden tammi-syyskuussa.

Koko Suomessa kuntien välisiä muuttoja kertyi tammi-syyskuun 2025 aikana 218 855. Edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna kuntien väliset muutot vähenivät 6 436 muutolla vuoden 2025 kuntajaon mukaan.

Tammi-syyskuussa 2025 luonnollinen väestönmuutos oli Etelä-Savossa -1 033. Syntyneitä oli 524 ja kuolleita 1 557. Edellisenä vuonna tammi-syyskuussa luonnollinen väestönmuutos oli Etelä-Savossa -995.

Tammi-syyskuussa 2025 koko maassa syntyi ennakkotietojen mukaan 34 444 lasta eli 1 301 lasta enemmän kuin vastaavalla ajanjaksolla vuonna 2024. Kuolleiden määrä oli 43 805, mikä on 856 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Väestönmuutosten ennakkotietoja Etelä-Savossa 1.1. - 30.9.2025

	Väkiluku vuodenvaihte 2024/2025	Luonnollinen väestönmuutos			Muuttoliike										KOKONAIS- NETTOMUUTTO (F+I=J)	Väestölisäys 1.1.-30.9.2025 (C+J=K)	Väkiluvun korjaus (L)	KOKONAISMUUTOS 1.1.-30.9.2025 (K+L)	Kokonaismuutos, % 1.1.-30.9.2025	Väkiluku ENNAKKO 30.9.2025
		(A)	(B)	SYNTYNEIDEN JA KUOLLEIDEN EROTUS (A+B=C)	(D)	(E)	Kuntien välinen nettomuutto (D+E=F)	(G)	(H)	Nettosiirotulaisuus (G+H=I)	(F+I=J)	(C+J=K)	(L)	(K+L)						
MIKKELIN SEUTUKUNTA	68 169	313	795	-482	1 885	2 175	-290	441	51	390	100	-382	-9	-391	-0,6	67 778				
Hirvensalmi	2 059	6	31	-25	61	84	-23	17	2	15	-8	-33	-2	-35	-1,7	2 024				
Kangasniemi	5 062	26	89	-63	139	154	-15	19	1	18	3	-60	0	-60	-1,2	5 002				
Mikkeli	51 890	243	531	-288	1 390	1 692	-302	369	43	326	24	-264	-9	-273	-0,5	51 617				
Mäntyharju	7 057	28	109	-81	237	182	55	33	4	29	84	3	3	6	0,1	7 063				
Puumala	2 101	10	35	-25	58	63	-5	3	1	2	-3	-28	-1	-29	-1,4	2 072				
SAVONLINNAN SEUTUKUNTA	38 355	132	477	-345	1 020	1 228	-208	221	48	173	-35	-380	3	-377	-1,0	37 978				
Enonkoski	1 288	4	22	-18	55	49	6	2	1	1	7	-11	-1	-12	-0,9	1 276				
Rantasalmi	3 246	11	46	-35	100	94	6	30	2	28	34	-1	0	-1	0,0	3 245				
Savonlinna	31 460	108	372	-264	802	1 008	-206	174	37	137	-69	-333	4	-329	-1,0	31 131				
Sulkava	2 361	9	37	-28	63	77	-14	15	8	7	-7	-35	0	-35	-1,5	2 326				
PIEKSAMÄEN SEUTUKUNTA	22 852	79	285	-206	491	610	-119	215	7	208	89	-117	4	-113	-0,5	22 739				
Juva	5 674	15	78	-63	123	162	-39	13	1	12	-27	-90	3	-87	-1,5	5 587				
Pieksämäki	17 178	64	207	-143	368	448	-80	202	6	196	116	-27	1	-26	-0,2	17 152				
ETELÄ-SAVO	129 376	524	1 557	-1 033	3 396	4 013	-617	877	106	771	154	-879	-2	-881	-0,7	128 495				

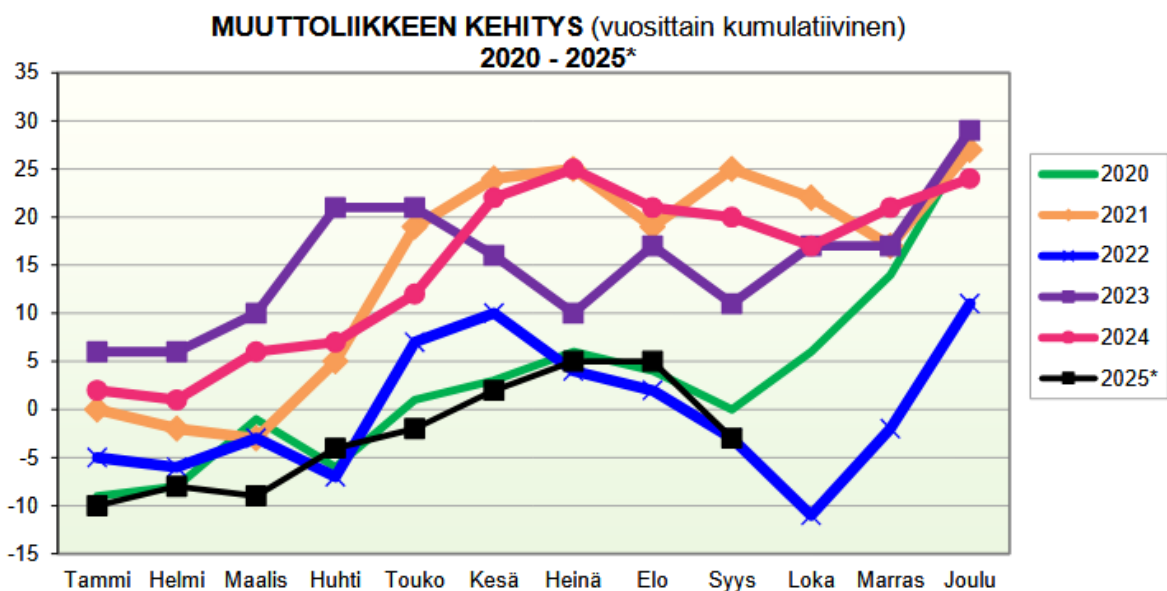
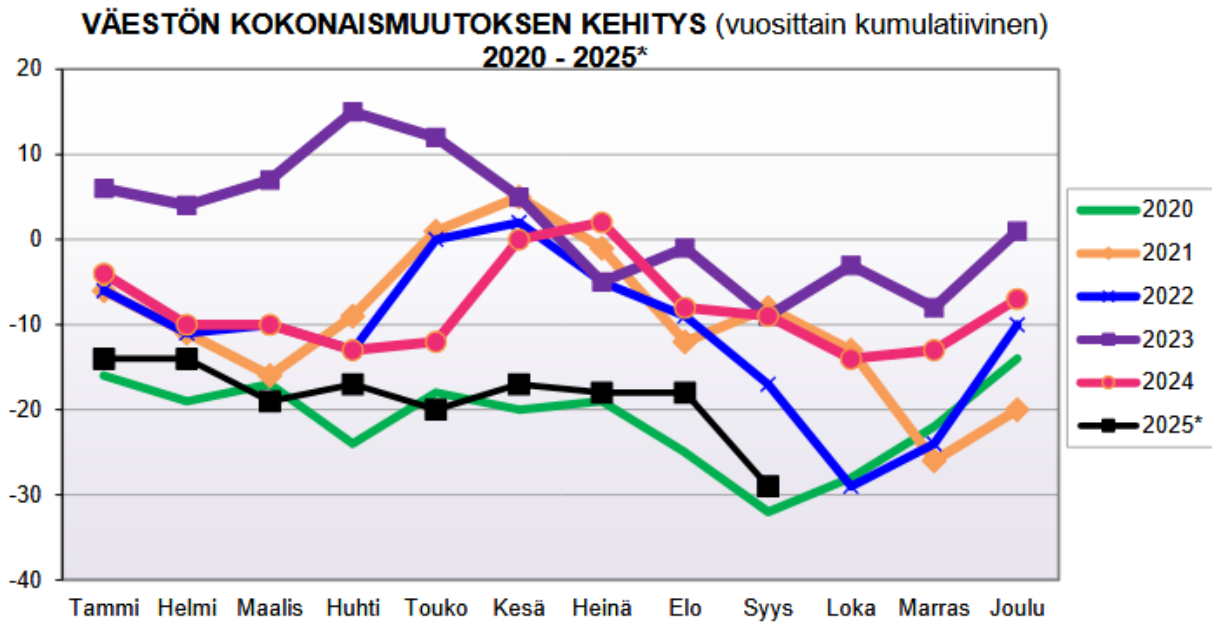
Lähde: Tilastokeskus, 1.1.2025 aluejako

Lähde: [Etelä-Savon maakuntaliitto 2025.](#)

2.4 Puumalan tilannekuva ja talouden kehitys

Vuoden 2025 tammi-syyskuun aikana Puumalan väkiluku on vähentynyt 29 henkilön verran. Syntyvyys on ollut aiempia vuosia hieman paremmalla tasolla ja lapsia on syntynyt kymmenen. Kuolleisuus on ollut viime vuosiin nähden tavanomaisella tasolla.

Muuttoliike oli tammi-syyskuun ajalta kolmen henkilön verran tappiollinen.

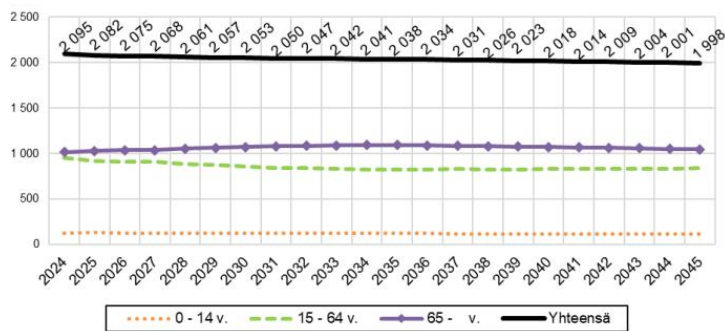


Syksyllä 2024 julkaistu väestöennuste antaa positiivista kuvaa väkimäärän kehityksestä Puumalassa. Vuoteen 2045 mennessä kunnan väkiluku laskisi noin 4,5 %, mikä on hyvin maltillinen ennuste verrattuna Etelä-Savon muihin kuntiin.

Puumalan väestöennuste 2024 - 2045

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045
Yhteensä	2 095	2 082	2 075	2 068	2 061	2 057	2 053	2 050	2 047	2 042	2 041	2 038	2 034	2 031	2 026	2 023	2 018	2 014	2 009	2 004	2 001	1 998
0 - 14 v.	128	129	127	124	124	123	124	126	125	124	124	123	123	119	117	117	115	115	115	115	115	115
15 - 64 v.	953	923	912	906	884	872	857	844	838	829	824	821	821	829	828	828	829	830	831	831	835	837
65 - v.	1 014	1 030	1 036	1 038	1 053	1 062	1 072	1 080	1 084	1 089	1 093	1 094	1 090	1 083	1 081	1 078	1 074	1 069	1 063	1 058	1 051	1 046

Puumalan väestöennuste 2024 - 2045

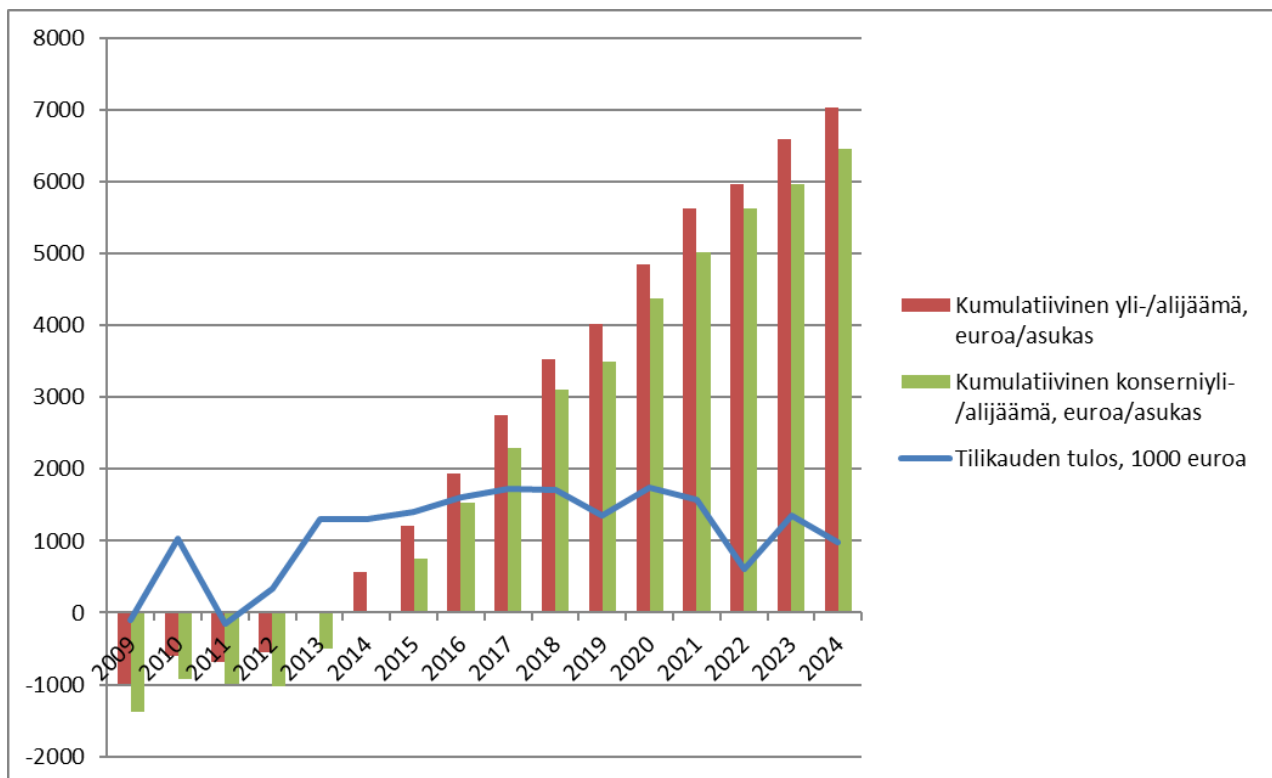


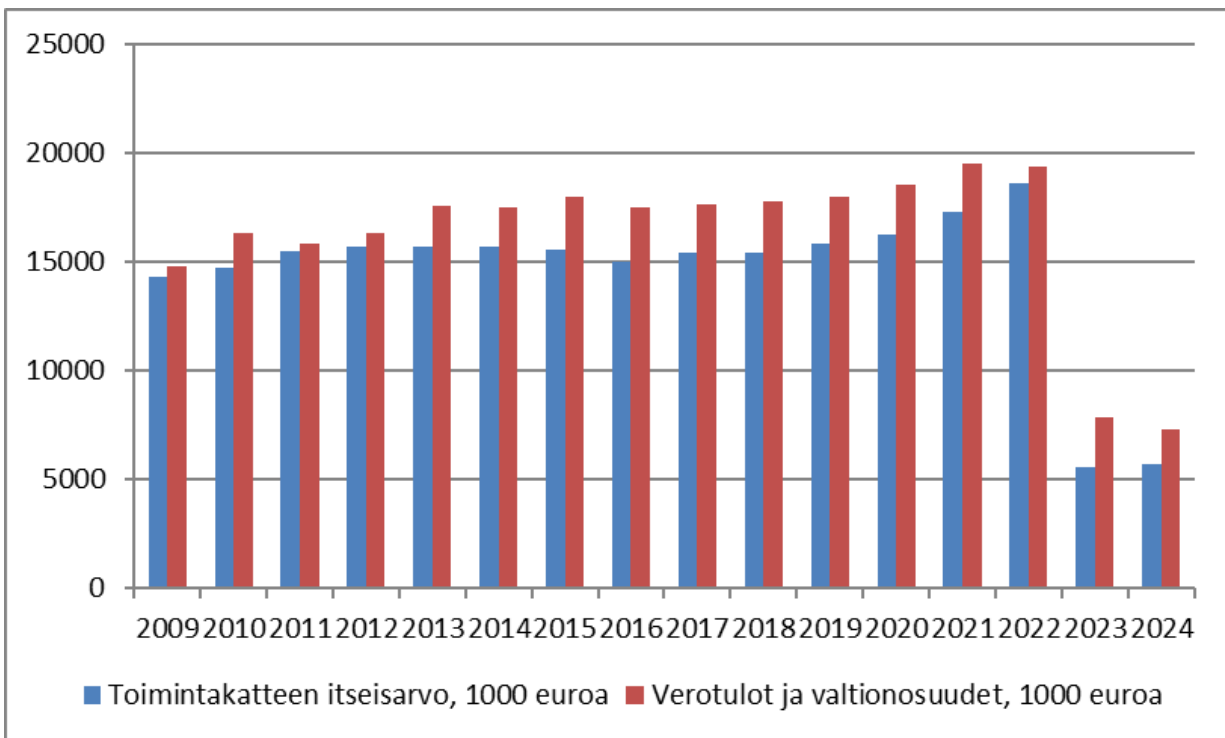
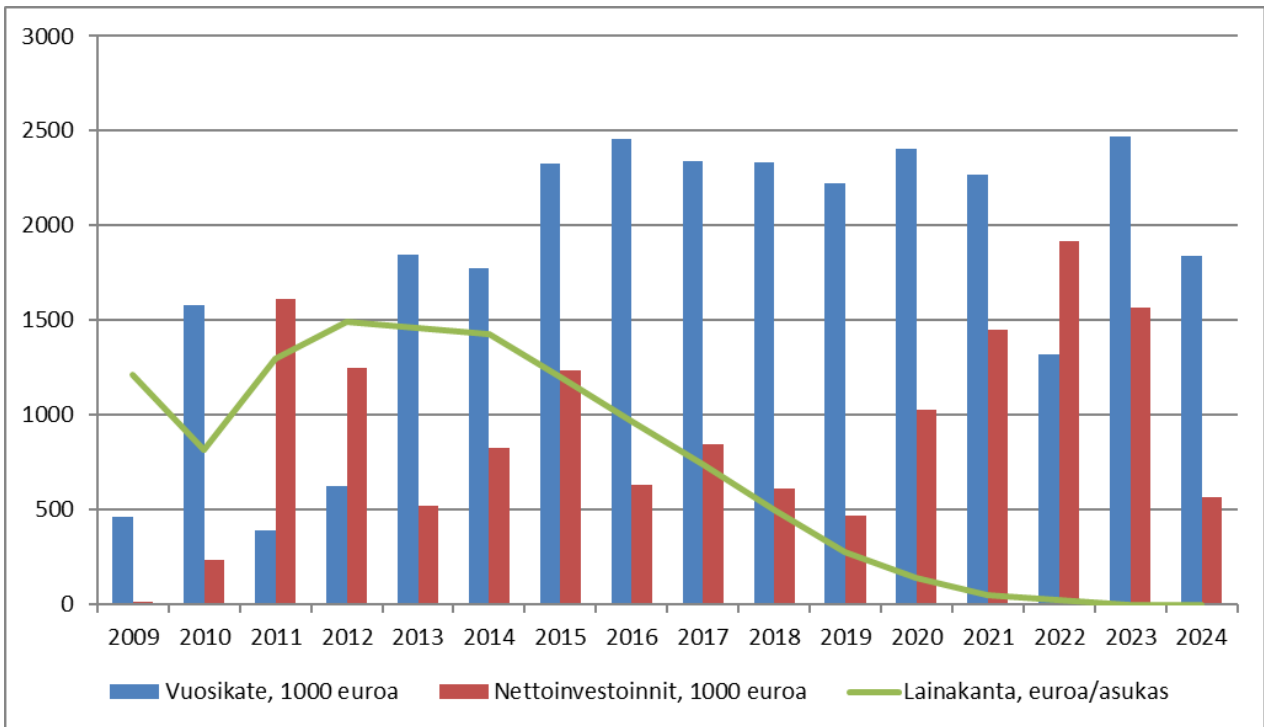
Lähde: Väestöennuste 2024, Tilastokeskus, 1.1.2024 aluejako

2.5 Kunnan taloudellinen tilanne

Puumalan kunnan taloudellinen tilanne on ollut viime vuodet hyvä ja tulos on ollut reilusti ylijäämäinen aina vuodesta 2012 saakka. Vuosikate on ollut yksi maan parhaimmista asukaskohtaisesti laskettuna ja kokonaisuudessaan vuositasona noin 1,8–2,5 miljoonaa euroa.

Korkeasta vuosikatteesta johtuen on kunnan tilikausien tulos ollut selvästi ylijäämäinen ja taseessa olevaa ylijäämää oli vuoden 2024 lopussa ja vuoden 2024 ylijäämä huomioiden on noin 14,9 miljoonaa euroa. Kunnan toimintakate oli vuonna 2024 -5,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 tilinpäätös tulee olemaan ylijäämäinen.





2.6 Kunnan talouden oletettu kehitys sekä talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2026–2028 perustelut

Puumalan kunnanvaltuusto päätti marraskuun 2025 kokouksessa kunnan veroprosenteista seuraavasti:

- tuloveroprosentti: 6,6 %
- rakennusten yleinen kiinteistöveroprosentti: 0,95 %
- maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti: 1,3 %
- vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti: 0,48 %
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti: 1,08 %
- yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti: 0,00 %

Verotulojen budjetointi perustuu Kuntaliiton veroennusteeseen. Veroennusteen mukaan Puumalan kunnan kunnallisveron kertymä olisi vuonna 2026 noin 2,87 miljoonaa euroa. Kunnallisveron tuotto laskee noin 0,3 prosenttia vuoteen 2025 verrattuna. Yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1 147 000 euroa, mikä on peräti 8 % vuotta 2025 enemmän. Kiinteistöveron tuotoksi ennakoidaan 2 170 000 euroa. Kasvua (0,1 %) ei juurikaan tapahdu vuoteen 2025 verrattuna. Kokonaisuudessaan verotuloja ennakoidaan kertyvän 6 187 000 euroa, mikä on noin 1,3 prosenttia vuotta 2025 enemmän.

Verokertymän edellä kuvattu prosentuaalinen muutos perustuu Kuntaliiton veroennusteeseen, joka huomioi talousarviota tarkemmin vuoden 2025 ennakoidun toteuman. Tämä on syytä muistaa luettaessa alla olevaa taulukkoa, jossa puolestaan käytetään vuoden 2025 talousarvion osalta alkuperäisessä talousarviossa ollutta lukua.

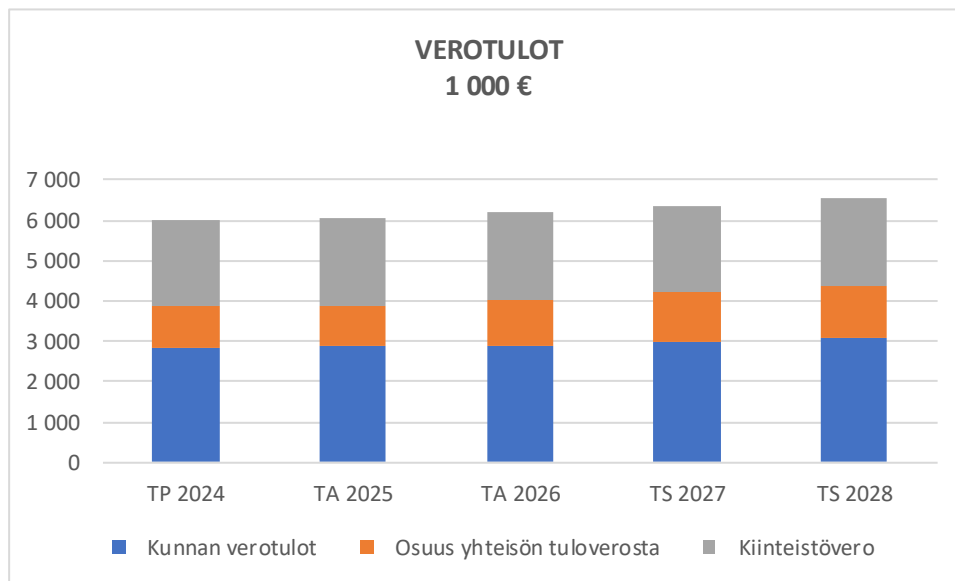
Kiinteistöveropohja koostuu seuraavista eristä:

- Rakennusten yleinen kiinteistövero 147 000 euroa
- Maapohjan yleinen kiinteistövero 896 000 euroa
- Vakituisen asunnon kiinteistövero 309 000 euroa
- Muiden asuinrakennusten kiinteistövero 838 000 euroa
- Voimalaitosten veroa ei ole asetettu.
- Yleishyödyllisille yhteisöille on asetettu veroprosentiksi 0.

Verotulojen erittely

1 000 €

Verotulot	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kunnan verotulot	2 819	2 880	2 870	2 966	3066
Osuus yhteisön tuloverosta	1 038	1 017	1 147	1 235	1296
Kiinteistövero	2 162	2 175	2 170	2 170	2170
Verotulot yhteensä	6 020	6 072	6 187	6 371	6 532



Kiinteistöveroprosentti	Yleinen kiinteistövero %	Vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero %	Muu kuin vak. asunnon kiinteistövero %
2023	0,95	0,48	1,08
2024	0,95	0,48	1,08
2025	0,95	0,48	1,08
2026	0,95	0,48	1,08

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, 1 000. €	Muutos
2023	6,86	39 049,33	10,1
2024	6,60	41 079,18	5,2
2025	6,60	43 736,26	6,5
2026	6,60	45 429,00	1,3
2027	6,60	46 445,00	2,2
2028	6,60	47 941,00	3,2

Vuoden 2026 valtionosuuksien arvioinnissa on käytetty elokuussa 2025 julkaistuja ennakkollisia valtionosuuslaskelmia. Laskelmien mukaisesti kunnan valtionosuudet olisivat noin 1 388 000 euroa. Peruspalvelujen valtionosuus olisi noin 1,5 miljoonaa euroa sisältäen verotulotasauksen. Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasaus olisi noin 64 000 euroa negatiivinen. Verotulomenetyksen korvaus on noin 403 000 euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on noin 506 000 euroa negatiivinen. Ennustevuosien valtionosuudet perustuvat Valtionvarainministeriön painelaskelmaan.

Valtionosuuksien erittely

1 000 €

Valtionosuudet ja veromenetyksen korvaus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Valtionosuudet	830	951	985		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	1 346	1 467	1 491		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuu	-516	-516	-506		
Verotulomenetyksen korvaus	475	397	403		
Yhteensä	1 304	1 348	1 388	1 416	1 354

Valtionosuuksissa ei ole vuosien 2025 ja 2026 välillä isoa euromääräistä muutosta. Laajamittaista valtionosuusuudistusta ei Orpon hallituksen kaudella toteuteta.

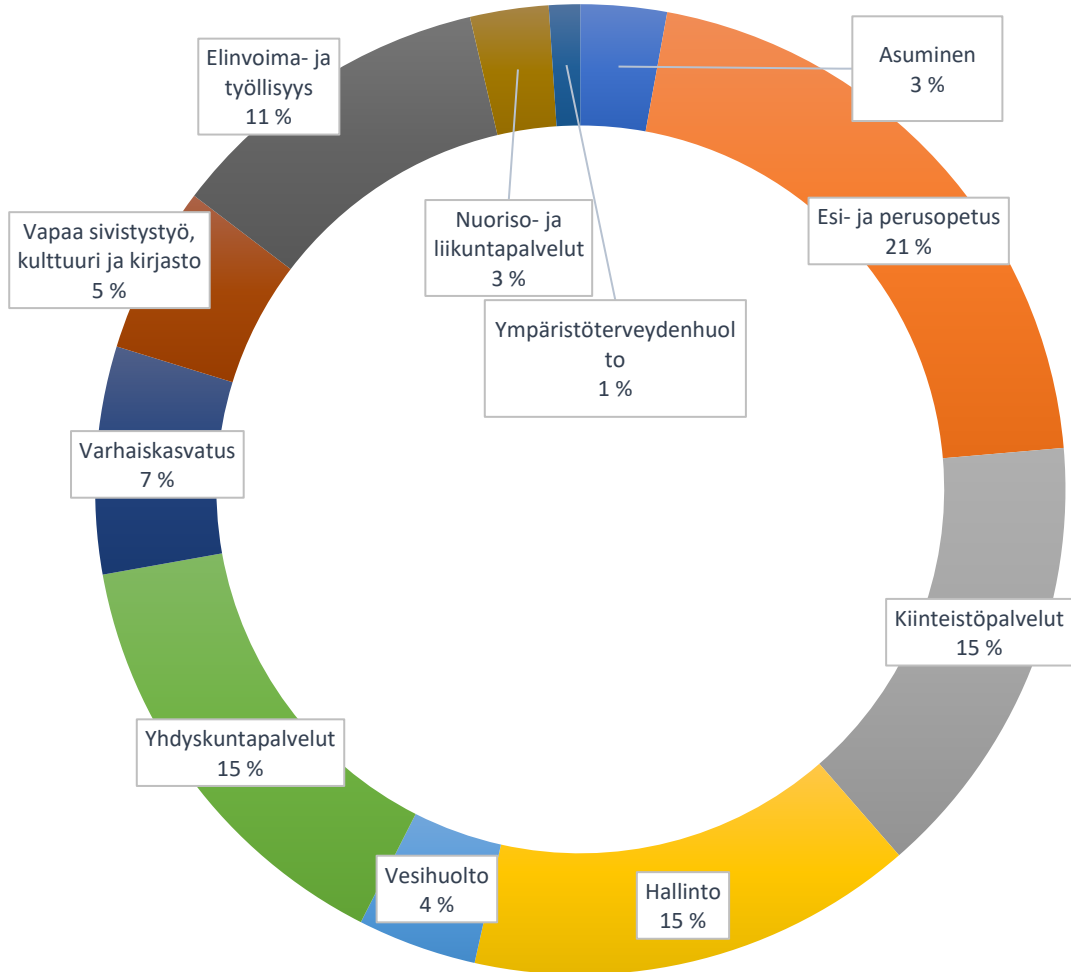
Vuoden 2026 talousarviossa Puumalan kunnan oman toiminnan tulot (ulkoiset) ovat vesiliikelaitos mukaan luettuna kaikkiaan noin 2,8 miljoonaa euroa, mikä on noin prosentin vähemmän kuin vuoden 2025 budjetissa. Erilaisiin tukiin ja avustuksiin on budjetoitu noin 241 000 euroa, mitkä ovat käytännössä hankeavustusta. Merkittävin muita toimintatuottoja alentava tekijä on Eloisan sote-kiinteistöjen vuokranlasku.

Kunnan toimintamenot ovat noin 9,6 miljoonaa euroa ja se on noin 1,8 % talousarviovuotta 2025 enemmän. Menot kasvavat noin 170 000 euroa. Menokasvussa on huomioitava, että kunnan menojen kokonaisuudessa vaikuttaa nyt myös vesiliikelaitos.

Palkkoihin on budjetoitu noin 3 % menokasvu, asiakaspalvelujen ostoihin noin 1,9 % kasvu ja muiden palveluiden ostoihin noin 1,7 % menokasvu. Aineisiin ja tarvikkeisiin on kuitenkin budjetoitu nyt 3,6 % vuotta 2025 vähemmän.

Alla olevassa kaaviossa kuvataan toimintamenojen suhteellisia osuuksia eri vastualueittain. Hallinnon alle on yhdistetty kaikkien toimialojen hallinnon kustannukset sekä talous, IT- ja palkkahallinnon kustannukset sekä noin 50 000 euroa kehittämiseen varattua rahaa. Uutena palasena kuviossa näkyy vesihuolto.

Kunnan tehtävät toimintamenojen suhteessa vuonna 2026



Kunnan toimintakatteen on arvioitu olevan noin 6,8 miljoonaa euroa negatiivinen, missä on noin 3 %:n kasvu talousarviovuoteen 2025 verrattuna. Toimintakate heikkenee noin 196 000 e.

Kunnan vuosikatteen muodostuu 988 000 euroa ja poistoihin on varattu noin 970 000 euroa.

Vesiliikelaitoksen vaikutus poistoihin on 65 000 euroa. Vuosikate kattaa juuri ja juuri poistot. Ylijäämäksi on arvioitu noin 23 000 euroa.

Kunnan investointimenot tulevat olemaan yhä edelleen korkealla tasolla. Investointimenot ovat 2 005 393 euroa ja rahoitusosuuksia on budjetoitu 295 675 euroa. Nettoinvestoinnit olisivat näin ollen 1 709 718 euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta (vuosikate - nettoinvestoinnit) on rahoituslaskelmassa noin 721 833 euroa negatiivinen.

Kunnan merkittävin investointikokonaisuus on Kanttorilanrannan kunnallistekniikan rakentaminen, mikäli kaava saa lainvoiman ja rakentaminen pääsee alkamaan. Maanhankintaan on varattu 200 000 euroa, kunnallistekniikkaan 320 000 euroa ja hulevesijärjestelmän tekemiseen 50 000 euroa. Vesiliikelaitos on varannut Kanttorilanrannan vesihuollon rakentamiseen 160 000 euroa.

Toinen iso kokonaisuus on Tarinareitti 62 -reitistön rakentaminen, johon on nettoinvestointina varattu 107 000 euroa sekä Pistohiekan venesataman loppuun saattaminen, minkä nettoinvestointi on 20 000 euroa.

Kirkonkylän katuja korjataan 110 000 eurolla. Punaisen kuurin ja Nesteen väliselle matkalle toteutetaan punertava asfaltointi, jolla merkitään kevyenliikenteenväylä. Satamatieltä Pappilantielle uusitaan asfaltti ja Satamatien ja Tapulitien risteys avarretaan. Ankkuritietä korjataan osittain. Lisäksi toteutetaan katumaalauksia.

Huoltotiloilta korjataan katto. Muut investoinnit ovat pienempiä ja kohteiden peruskunnostukseen kuuluvia toimenpiteitä.

Kunnan kassavarat ovat vesiliikelaitos mukaan lukien joulukuun alussa 4,1 miljoonaa euroa. Aktiassa täyden valtakirjan salkussa olevien sijoitusten arvo on 2 miljoonaa euroa ja lisäksi entisen konsultatiivisen sopimuksen mukaisia sijoituksia Aktiassa on noin 1,9 miljoonaa euroa. OP:n täyden valtakirjan rahastojen arvo on noin 1,2 miljoonaa euroa. Joulukuun aikana toteutetaan vielä kahdessa erässä yhteensä 800 000 euron siirto OP:n täyden valtakirjan salkkuun hankintasopimusten mukaisesti.

Kunnalla on velkaa vesiliikelaitoksen laina huomioiden yhteensä 123 662 euroa, jota lyhennetään vuonna 2026 noin 25 000 euroa. Uutta lainanottoa ei taloussuunnitelmassa esitetä. Konsernin velka muodostuu Vuokrataloyhtiön lainasta ja As Oy Puumalan Keskitalon lainasta.

Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat mm. kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, toimialajohtajat ja vastuualueiden vastuuhenkilöt. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

2.7 Henkilötyövuodet

HENKILÖTYÖVUODET	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Hallintopalvelut	10,13	8,00	8,37	8,41	8,37
Hyvinvointipalvelut	40,93	38,00	40,54	40,54	40,54
Tekniset palvelut	17,24	17,50	17,72	17,72	17,72
YHTEENSÄ	68,30	63,50	66,63	66,67	66,63

Hyvinvointipalveluiden henkilötyövuosissa ei ole mukana kansalaisopiston tuntiopettajia.

Kausityöntekijät ovat laskennassa mukana.

Vuoden 2025 alusta muuttuneen työllistämislainsäädännön vuoksi kunnalla ei ole ollut työllistettyjä (aikaisemmin hallintopalveluiden luvuissa mukana).

2.8 Muut ei-taloudelliset asiat

Harmaan talouden torjunta

Puumalan kunnan harmaan talouden torjunta perustuu hankintaohjeeseen, joka on hyväksytty kunnanhallituksessa 14.8.2017 §144. Puumalan kunnan ja kuntakonsernin tulee hankinnoissaan noudattaa julkisista hankinnoista ja käyttösopimuksista annetun lain (1397/2016) säädöksiä.

Hankintaohjeella on kaksi tehtävää: täydentää kunnan hankintaprosessia niiltä osin kuin hankintamenettelystä ei säädetä hankintalaissa ja määrittää menettelytavat niissä hankinnoissa, joihin hankintalaki ei ulotu. Toimivaltaa hankinnoissa on määritetty myös hallintosäännössä. Hankintojen valvontaa tehdään sisäisen valvonnan kanssa tarkastamalla viranhaltijapäätöksiä ja toimielinten päätöksiä.

Sidonnaisuusrekisteri

Puumalan kunta kerää kuntalain 84 §:n edellyttämällä tavalla tietyiltä luottamushenkilöiltä ja viranhaltijoilta ilmoitukset näiden sidonnaisuuksista. Yleisessä tietoverkossa (www.puumala.fi/sidonnaisuudet) olevan sidonnaisuuksien rekisterin ylläpitäjänä toimii tarkastuslautakunnan sihteeri.

Ihmisoikeusasiat

Puumalan kunta noudattaa kuntaa koskevia velvoitteita ihmisoikeusasioissa. Ihmisoikeudet huomioidaan kunnan toiminnassa ja päätöksenteossa kokonaisvaltaisesti. Erityisryhmien kanssa tehdään yhteistyötä siten, että kunnassa toimii vanhus- ja vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto. Lisäksi kunta on Unicefin Lapsiystävällinen kunta, joka velvoittaa huomioimaan erityisellä huolella lasten oikeuksia.

2.9 Riskien hallinta ja keskeisimmät riskit

Toimintaympäristö ja toiminnan organisointi

Toimintaympäristön muutosten ennakoarviointi perustuu kunnassa pitkälti yksittäisten viranhaltijoiden tarkkaavaisuuteen ja omaan ammattiosaamiseen liittyvän tiedon ajantasaisuuteen, sekä esihenkilöiden ja työntekijöiden aktiivisuuteen. Toiminnan häiriöttömään jatkumiseen liittyy kohtalainen riski sellaisissa tehtävissä, joissa osaaminen on keskittynyt yhdelle tai kahdelle työntekijälle. Riskiä lisäävät myös henkilöstövaihdokset. Riski liittyy siihen, että eläköityvien henkilöiden mukana poistuu paljon hiljaista tietoa ja myös ohjelmistojen tuntemusta.

Hallintosäännön ja toimivaltuuksien tuntemukseen liittyy myös vähäinen riski. Konserniohjeen tuntemisessa olevat aukot voivat aiheuttaa kohtalaisen riskin.

Suunnittelu- ja seurantajärjestelmä

Talousarvion täydellisyyden arviointi perustuu työntekijöiden ja esihenkilöiden tarkkaavaisuuteen budjetointiprosessin aikana. Accuna-taloudenseurantajärjestelmä on esihenkilöiden väline talouden seuraamiseen. Toimialojen tulee käsitellä kokouksissaan talouden seurantatietoja. Koko kunnan tasolla valtuustolle raportoidaan talouden ja toiminnan toteutumista puolivuotisraportin ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Henkilöstö

Useiden henkilöiden tehtävänkuvat ovat laajat hallinto-, hyvinvointi- ja teknisten palveluiden hallinnossa. Tehtävän osaamisen keskittyminen yhdelle työntekijälle voi aiheuttaa riskin tehtävien toteutumisessa, mikäli työntekijälle aiheutuu äkillinen poissaolo tai hän siirtyy toisen työnantajan palvelukseen. Toiminta on suunniteltu niin, että eri tehtäväalueisiin on määrätty sijaiset.

Henkilöstövaihdosten yhteydessä uuden henkilön perehdyttäminen toteutetaan Sympa HR-järjestelmässä olevaa perehdytyslistaa hyödyntäen.

Koulutustarve kartoitetaan vuosittain käytävien palaute- ja tavoitekeskustelujen yhteydessä, jolloin esihenkilön vastuu koulutuksiin ohjaamisessa korostuu.

Koulutuksista saatu tieto pitäisi jalkauttaa paremmin työyhteisössä.

Etätyön tekeminen on vakiintunut toimintatapa, mutta esihenkilön harkittavissa tapauskohtaisesti. Etätyöstä on kunnanhallituksen kirjallinen ohjeistus ja etätyösopimus pohja.

Tietosuojaan, tietoturvaan ja tietojenhallintaan liittyvään työhön tullaan ostamaan resurssia ja osaamista OfficeProlta, joka hoitaa kunnan IT-palveluja.

Tietojärjestelmät

Tieto työsuhteiden päättymisestä ei aina saavuta eri ohjelmistojen pääkäyttäjiä, joiden tehtävänä on poistaa käyttäjätunnukset, mutta pienen organisaation vuoksi asia ei muodosta merkittävää riskiä.

Maksujen perintään on käytössä Intrum Oy:n luottotieto- ja perintäpalvelu, minkä avulla on pystytty vähentämään saatavien määrää merkittävästi. Vesiliikelaitos ottaa myös käyttöön Intrumin perintäpalvelut.

Talous

Kunnan tulorahoitukseen ei liity tällä hetkellä merkittävää riskiä. Kohtalaisen riskin muodostaa sote-kiinteistöjen käyttö tulevaisuudessa.

Mikäli sote-kiinteistöt on pakkoyhtiöitettävä, voi se muodostaa pitkällä aikavälillä merkittävän riskin.

Vesiliikelaitoksen perustaminen nosti kunnan lainan määrää, mutta taso on varsin kohtuullinen.

Kunnalla on asukasluvuun suhteutettu takausvastuu Kuntien takauskeskuksen kautta toteutetusta varainhankinnasta. Kuntien heikentynyt taloustilanne on kasvattanut riskiä.

Kunnan sijoitustoiminnan perusteet on päivitetty keväällä 2025 ja sijoituksia hallinnoi täyden valtakirjan periaatteella OP ja Aktia.

Hankinnat

Hankintojen osalta riskiä on lähinnä yksittäisten hankintaprosessien onnistumisessa, sillä kunnalla ei ole henkilöstössään hankintoja ammatikseen hoitavia henkilöitä. Riskiä on pienennetty käyttämällä Etelä-Savon Yrittäjien ja Miksei Mikkelin yhteistä hankintaneuvojaa sekä hyödyntämällä yhteishankintayksikköjä. Vaativimmissa kilpailutuksissa, esim. mahdollisessa vakuutusten kilpailutuksessa ostetaan asiantuntija-apua kunnan ulkopuoliselta palveluntarjoajalta.

Kunta on mukana kahdessa hankintarenkaassa: Mikkelin hankintarenkaassa ja Sansiassa. Hankintojen osalta on annettu koulutusta viranhaltijoille ja ohjeita kysytään myös Kuntaliitosta sekä Suomen Yrittäjien Etelä-Savon hankintaneuvojalta, joka on osoittautunut erittäin tärkeäksi resurssiksi.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskejä ovat kunnan omaisuuteen kohdistuvat vahingot, esimerkiksi tulipalot ja vesivuotovahingot, sekä kunnan toiminnan toiselle osapuolelle aiheuttamat vahingot.

Kunnan kiinteistöillä on pääosin tilavuuteen perustuva erilaisilta vahinkotyypeiltä suojaava täysarvovakuutus ja neliömäärään perustuva irtaimistovakuutus. Teollisuustilojen osalta vakuutusarvot ovat euromääräisiä. Avo- ja hoivapalvelujen sekä opetuspalvelujen käyttämillä kiinteistöillä on lisäksi toiminnan keskeytysvakuutus. Ajoneuvot sekä rakenteet ja laitteet, esim. laiturit, on vakuutettu.

Kunnalla on kaikkia toimialoja koskeva vastuuvakuutus, joka korvaa toiselle osapuolelle aiheutuneet vahingot. Lisäksi kunnalla on erillinen hallinnon vastuuvakuutus kunnanhallituksen jäsenille, johtoryhmän jäsenille, rakennustarkastajalle, ympäristösihteerille ja rehtorille.

Vakuutukset päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Vakuutukset tulisi kilpailuttaa.

2.10 Vuoden 2026 talousarvion täytäntöönpano-ohje

Käyttösuunnitelmat

Kunnanhallituksen ja lautakuntien tulee hyväksyä hallintosäännön mukaisesti käyttösuunnitelma talousarvion täytäntöönpanoa varten.

Hankinnat

Kaikki hankinnat tulee tehdä mahdollisimman edullisesti ja hankintaohjeen mukaisesti. Hankintalain mukaiset hankintojen kansalliset kynnyksarvot ovat seuraavanlaiset: tavaran ja palvelujen hankinta 60 000 €, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnat 400 000 € ja rakennusurakat 150 000 €. Kansalliset kynnyksarvot alittaviin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia.

Hankintaohjeita tulee noudattaa myös käyttötalousosan hankinnoissa. Investointiosaan **kirjattavan irtaimen omaisuuden hankinta-arvo on yli 10 000 euroa.**

Yli 5 000 euron arvoisesta hankinnasta tulee tehdä kirjallinen viranhaltijapäätös.

Laskujen hyväksyminen ja asiatarkastus

Toimialojen on vuosittain nimettävä, ketkä henkilöt ovat oikeutettuja hyväksymään niiden laskuja ja muita menotositteita. Hyväksyjien tulee olla esihenkilöasemassa.

Laskun ja menotositteen hyväksyjä vastaa laskun oikeellisuudesta sekä siitä, että laskun maksamiselle on olemassa tarvittavat määrärahat.

Laskun asiatarkastajan tehtävä on tarkastaa, että laskua vastaava palvelu tai tavara on toimitettu. Laskujen ripeä käsittely tulee turvata myös loma-aikoina. Asiatarkastajan tulee huolehtia, että lasku kohdennetaan oikealle kustannuspaikalle, tilille ja palveluluokalle. Lisäksi laskun hyväksyjällä on vastuu varmistaa se, että lasku on kohdennettu oikein.

Hyväksyjänä ei voi olla henkilö, joka asiatarkastaa laskun. Alainen ei voi hyväksyä esimiehensä laskuja eikä kukaan omia laskujaan.

Tulojen perintä

Kunnalle tulevat tulot on laskutettava viipymättä, kun peruste laskuttamiseen on syntynyt. Samoin kuukausittain tehtävät toistuvaislaskutukset on suoritettava mahdollisimman nopeasti. Myös loma-aikoina on huolehdittava laskutuksen oikea-aikaisuus.

Laskuttajien ja toimialojen vastuuhenkilöiden on seurattava tulojen kertymistä. Perintä on ulkoistettu Intrum Oy:lle. Intrumin palvelu otetaan käyttöön myös vesiliikelaitokselle alkuvuodesta 2026.

Toimialojen vastuuhenkilöiden on huolehdittava myös siitä, että kunnalle haetaan kaikki mahdolliset tuet ja avustukset.

Henkilöstöasiat

Kunnanjohtajalta tulee kysyä täyttölupa jokaista vakituista ja yli 6 kk:n määräaikaista rekrytointia varten. Kunnanjohtaja voi myöntää luvan esimerkiksi sähköpostitse tai muuten kirjallisesti. Tarkemmat ohjeet rekrytointien suorittamiseen löytyy henkilöstö- ja koulutussuunnitelmasta (KH 6.11.2023 §163).

Sijaisten palkkaamisessa on käytettävä harkintaa. Siinä tapauksessa, että ilman sijaista palvelutuotanto kärsisi, on sijaisen palkkaaminen mahdollista. Enintään kolmen päivän poissaolot on pääsääntöisesti hoidettava oman toimen ohella, jos se vain on mahdollista. Näissäkin tapauksissa on aina ehdottomasti käytettävä tarkkaa harkintaa ja ensisijaisesti sijaisuus on pyrittävä hoitamaan ilman sijaisen palkkaamista. Palkkauspäätöksen tekijän on kuitenkin aina varmistettava, että sijaisen palkkaaminen ei vaaranna määrärahojen riittävyyttä.

Talousarvion sitovuus ja seuranta

Talousarvio rakentuu bruttoperiaatteelle eli menoja ja tuloja käsitellään erikseen. Talousarvion käyttötalousoosassa valtuustoon nähden sitovia ovat ulkoiset menomäärärahat ja tuloerät.

Valtuusto hyväksyy talousarviossa **toimielimelle** sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä **kuntakonsernin** toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarviosta päättäessään valtuusto määrittelee, mitkä ovat valtuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Valtuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kunnan viranomaisia.

Kunnanhallitus voi päättää sellaisen maksun suorittamisesta, joka on kuntaa sitova ja kiireellisesti maksettava, vaikka tarkoitukseen ei ole määrärahaa käytettävissä. Kunnanhallituksen on viipymättä tehtävä valtuustolle esitys määrärahan myöntämisestä tai korottamisesta.

Investointiosa on valtuustoon nähden sitova **investointikohteittain**. Määrärahalle vahvistettu sitova tulostavoite on myös määrärahan käyttäjää sitova.

Toimielimet seuraavat talousarvion toteutumista **aina kokoustensa yhteydessä**. Talousarvion ja sen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle puolivuotisraportissa 30.6. tilanteessa sekä toimintakertomuksessa.

2.11 Kuntakonsernin toiminta ja talous

2.11.1 Kiinteistösaakeyhtiö Puumalan Vuokratalot

Puumalan kunnan 100 % omistama yhtiö. Yhtiön tehtävänä on omistaa, ylläpitää ja hallita asuinkiinteistöjä. Yhtiö on keskeinen kunnan asuntopolitiikan toteuttamisen väline. Yhtiön toimitusjohtajana toimii asuntosihtööri.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2026 – 2028:

Asuntokantaan kohdistuu merkittäviä korjaus- ja investointitarpeita.

Tulostavoite vuodelle 2026:

Yhtiö tasapainottaa talouttaan maksuja korottamalla ja menoja pienentämällä. Yhtiö tavoittelee käyttöasteen nostamista mm. remontoimalla asuntokantaa ja tekemällä aktiivista asukasmarkkinointia ympärivuotisesti.

2.11.2 Asunto Oy Puumalan Keskitalo

Yhtiö kuuluu Puumalan kunnan kuntakonserniin. Kunta omistaa yhtiöstä 62,5 %. Yhtiön toimialana on vuokraoikeuden nojalla hallita Keskirivi-nimistä tilaa ja sille rakennettuja kahta rakennusta. Yhtiön isännöitsijänä toimii asuntosihteeri.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2026 – 2028:

Asuntokantaa remontoidaan asukkaiden vaihtuessa. Yhtiön korjaus- ja investointitarpeet kohdistuvat julkisivuihin.

Tulostavoite vuodelle 2026:

Yhtiön talous on tasapainossa.

2.11.3 Kiinteistö Oy Puumalan Keskusvarikko

Yhtiö kuuluu Puumalan kunnan kuntakonserniin. Kunta omistaa yhtiöstä 82,86 %. Yhtiön toimialana on rakennuttaa, omistaa ja hallita Teollisuusalue-nimistä vuokrattavaa määrääalaa sekä sille rakennettua varasto-, sosiaali- ja toimistotiloja käsittävää rakennusta. Yhtiön toimitusjohtajana toimii asuntosihteeri.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2026–2028:

Kiinteistöyhtiössä varaudutaan normaaleihin huolto- ja kunnostustöihin. Suur-Savon Sähkö Oy:n tilojen vuokralaisen vuokrasopimus päättyy vuoden 2025 loppuun ja Suur-Savon Sähkö Oy etsii osakkeille ostajaa.

Tulostavoite vuodelle 2026:

Yhtiön talous on tasapainossa.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

TULOS LASKELMA, sisältää myös Vesiliikelaitoksen					
ulkoiset+sisäiset					
	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	500 928	891 007	1 174 408	1 209 640	1 245 929
Maksutuotot	130 645	133 350	125 278	129 036	132 907
Tuet ja avustukset	271 883	199 463	241 144	248 378	255 830
Muut toimintatuotot	2 852 656	2 794 809	2 553 915	2 630 532	2 709 448
Toimintatuotot	3 756 111	4 018 629	4 094 745	4 217 587	4 344 115
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-2 861 108	-2 974 798	-3 077 565	-3 169 892	-3 264 989
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-620 653	-681 451	-678 429	-698 782	-719 745
Muut henkilösivukulut	-89 421	-101 972	-104 768	-107 911	-111 148
Asiakaspalvelujen ostot	-376 562	-668 560	-681 480	-701 924	-722 982
Muiden palvelujen ostot	-3 201 147	-3 713 983	-3 822 311	-3 936 980	-4 055 090
Aineet, tarvikk. ja tav.	-906 676	-976 785	-989 115	-1 018 788	-1 049 352
Avustukset	-298 759	-396 000	-422 900	-435 587	-448 655
Muut toimintakulut	-1 126 400	-1 108 563	-1 117 292	-1 150 811	-1 185 335
Toimintakulut	-9 480 726	-10 622 112	-10 893 860	-11 220 676	-11 557 296
TOIMINTAKATE	-5 724 615	-6 603 483	-6 799 115	-7 003 088	-7 213 181
Verotulot	6 019 504	6 072 000	6 187 000	6 371 000	6 532 000
Valtionosuudet	1 304 059	1 348 000	1 388 000	1 416 000	1 354 000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	170 130	105 000	168 500	173 555	178 762
Muut rahoitustuotot	70 167	60 000	76 000	78 280	80 628
Korkokulut	-85	-4 666	-23 000	-23 690	-24 401
Muut rahoituskulut	-262	-15 200	-9 500	-9 785	-10 079
Rahoitustuotot ja -kulut	239 950	145 134	212 000	218 360	224 911
Rahoitus netto	7 563 513	7 565 134	7 787 000	8 005 360	8 110 911
VUOSIKATE	1 838 898	961 651	987 885	1 002 272	897 730
Poistot					
Suunnitelman muk. poistot	-866 634	-886 243	-970 000	-980 000	-985 000
TILIKAUDEN TULOS	972 264	75 407	17 885	22 272	-87 270
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		-95 000	-95 000		
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		100 000	100 000		
Rahastojen lis.(-)väh(+)	8 800				
Tilikauden yli-/alijäämä	981 064	80 407	22 885	22 272	-87 270
Sisäiset erät	1 233 246	1 238 034	1 341 442	1 381 685	1 423 136

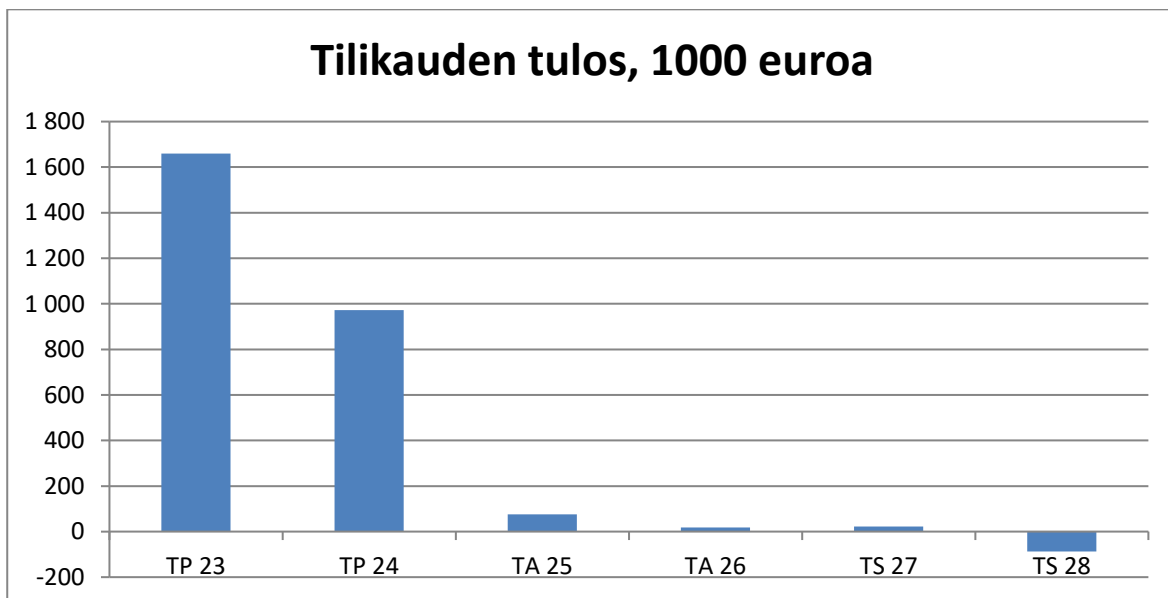
TUOSLASKELMA, sisältää myös Vesiliikelaitoksen					
ulkoiset					
	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot					
Myyntituotot	500 928	891 007	1 059 918	1 091 716	1 124 467
Maksutuotot	130 645	133 350	125 278	129 036	132 907
Tuet ja avustukset	271 883	199 463	241 144	248 378	255 830
Muut toimintatuotot	1 619 409	1 556 775	1 326 963	1 366 772	1 407 775
Toimintatuotot	2 522 865	2 780 595	2 753 303	2 835 902	2 920 979
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-2 861 108	-2 974 798	-3 077 565	-3 169 892	-3 264 989
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-620 653	-681 451	-678 429	-698 782	-719 745
Muut henkilösivukulut	-89 421	-101 972	-104 768	-107 911	-111 148
Asiakaspalvelujen ostot	-376 562	-668 560	-681 480	-701 924	-722 982
Muiden palvelujen ostot	-2 832 603	-3 323 910	-3 381 611	-3 483 059	-3 587 551
Aineet, tarvikk. ja tavarat	-906 676	-984 368	-948 935	-977 403	-1 006 725
Avustukset	-298 759	-396 000	-422 900	-435 587	-448 655
Vuokrat	-230 855	-238 270	-245 730	-253 102	-260 695
Muut toimintakulut	-30 843	-14 749	-11 000	-11 330	-11 670
Toimintakulut	-8 247 480	-9 384 078	-9 552 418	-9 838 991	-10 134 160
TOIMINTAKATE	-5 724 615	-6 603 483	-6 799 115	-7 003 088	-7 213 181
Verotulot	6 019 504	6 072 000	6 187 000	6 371 000	6 532 000
Valtionosuudet	1 304 059	1 348 000	1 388 000	1 416 000	1 354 000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	170 130	105 000	153 500	158 105	162 848
Muut rahoitustuotot	70 167	60 000	67 000	69 010	71 080
Korkokulut	-85	-13 417	-8 000	-8 240	-8 487
Muut rahoituskulut	-262	-6 450	-500	-515	-530
Rahoitustuotot ja -kulut	239 950	145 133	212 000	218 360	224 911
Rahoitus netto	7 563 513	7 565 133	7 787 000	8 005 360	8 110 911
VUOSIKATE	1 838 898	961 650	987 885	1 002 272	897 730
Poistot					
Suunn. muk. poistot	-866 634	-886 243	-970 000	-980 000	-985 000
TILIKAUDEN TULOS	972 264	75 407	17 885	22 272	-87 270
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		-95 000	-95 000		
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		100 000	100 000		
Rahastojen lis.(-)väh(+)	8 800				
Tilikauden yli-/alijäämä	981 064	80 407	22 885	22 272	-87 270

TUNNUSLUVUT:

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	30,59	29,63	28,82	28,82	28,82
Vuosikate/Poistot, %	212,19	108,51	101,84	102,27	91,14
Vuosikate, eur/asukas	875,67	457,93	470,42	481,86	435,79
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) (milj.€)	14,89	14,97	15,00	15,02	14,93
Asukasmäärä	2100	2100	2100	2080	2060

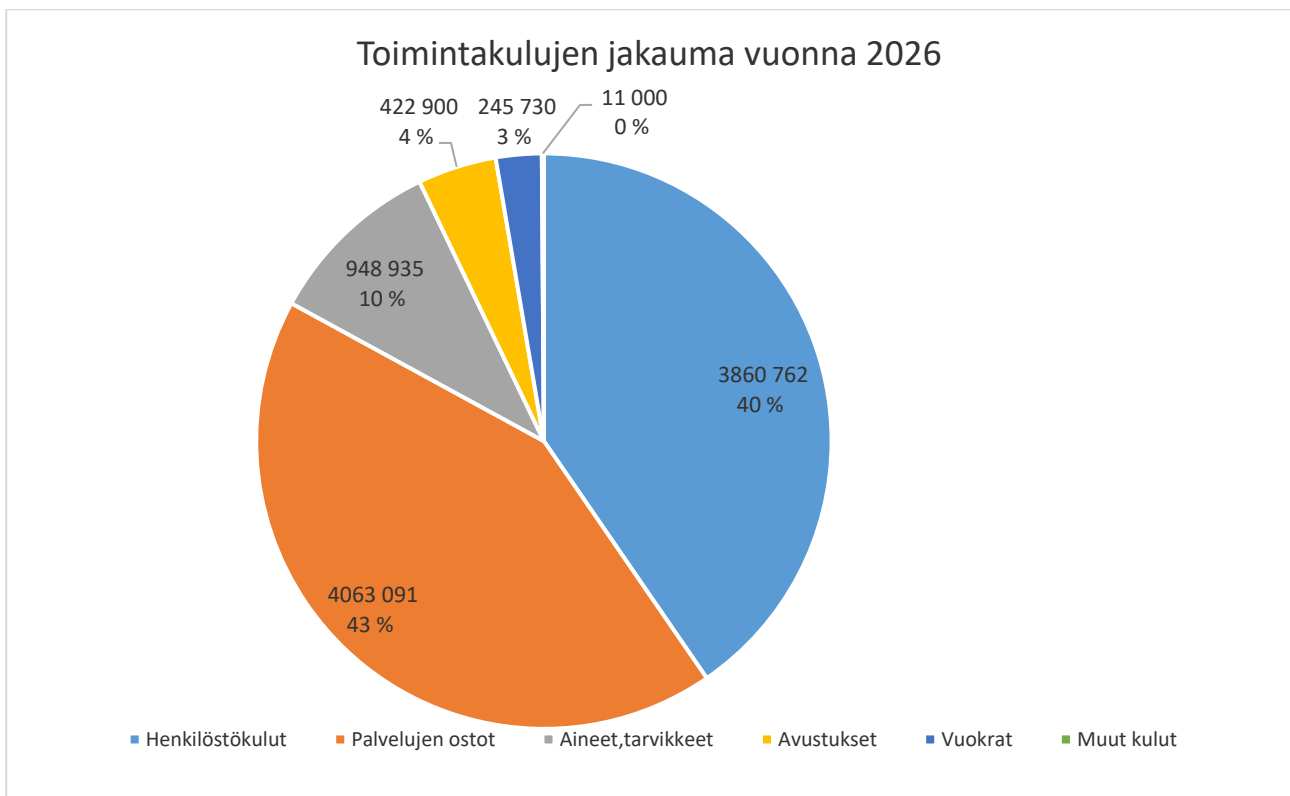
3.1 Taloussuunnitelma 2026–2028

TALOUSSUUNNITELMA 2026-2028						
	TP 23	TP 24	TA 25	TA 26	TS 27	TS 28
	1000 €	1000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintakate	-5 558	-5 725	-6 603	-6 799	-7 003	-7 213
Verotulot	6 439	6 020	6 072	6 187	6 371	6 532
Valtionosuudet	1 412	1 304	1 348	1 388	1 416	1 354
Rahoitustuotot/kulut	175	240	145	212	218	225
Vuosikate	2 468	1 839	962	988	1 002	898
Poistot	-809	-867	-886	-970	-980	-985
Satunnaiset erät						
Arvonlennukset						
Tulos	1 659	972	76	18	22	-87
Varaukset	-300	9	5	5		
Ali-/ylijäämä	1 359	981	81	23	22	-87
Kumul. ylijäämä	13 913	14 894	14 970	14 993	15 015	14 928



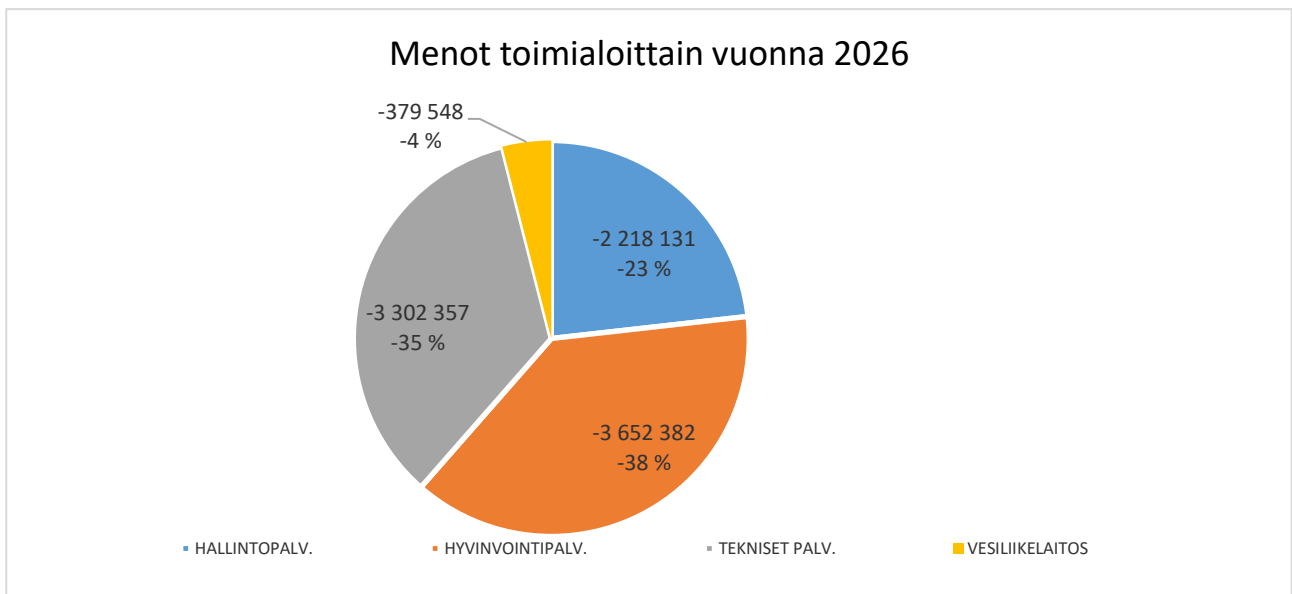
3.2 Toimintakulut vuonna 2026

TOIMINTAKULUT (ulkoiset)					
	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstökulut	3 571 182	3 758 221	3 860 762	3 976 585	4 095 882
Palvelujen ostot	3 209 165	4 011 585	4 063 091	4 184 984	4 310 533
Aineet,tarvikkeet	906 676	976 785	948 935	977 403	1 006 725
Avustukset	298 759	396 000	422 900	435 587	448 655
Vuokrat	230 855	238 270	245 730	253 102	260 695
Muut kulut	30 843	3 217	11 000	11 330	11 670
YHTEENSÄ	8 247 480	9 384 078	9 552 418	9 838 991	10 134 160



3.3 Käyttötalouden menot ja tulot vuonna 2026

KÄYTTÖTALOUDEN MENOT JA TULOT TA 2026					
(ulkoiset)					
	HALLINTOPALV.	HYVINVOINTIPALV.	TEKNISET PALV.	VESILIIKELAITOS	YHTEENSÄ
Menot	-2 218 131	-3 652 382	-3 302 357	-379 548	-9 552 418
Tulot	165 740	214 074	1 906 871	466 618	2 753 303
Nettomenot	-2 052 391	-3 438 308	-1 395 486	87 070	-6 799 115



4 KÄYTTÖTALOUS TOIMIALOITTAIN

Taulukkojen vasemmassa yläkulmassa on mainittu viranhaltija, joka vastaa toimialan tai vastuualueiden taloudesta.

PUUMALAN KUNTA	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutos %	TS2027	TS2028
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	3 756 111 €	3 715 189 €	3 540 537 €	-4,7	3 646 753 €	3 756 156 €
Toimintamenot	-9 480 726 €	-10 409 496 €	-10 487 412 €	0,7	-10 802 034 €	-11 126 095 €
TOIMINTAKATE	-5 724 615 €	-6 694 307 €	-6 946 875 €	3,8	-7 155 281 €	-7 369 940 €
Toimintakate euroa/asukas	-2 726 €	-3 188 €	-3 308 €	3,8	-3 440 €	-3 578 €
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	2 522 865 €	2 477 155 €	2 286 685 €	-7,7	2 355 286 €	2 425 944 €
Toimintamenot	-8 247 480 €	-9 171 462 €	-9 172 870 €	0,0	-9 448 056 €	-9 731 498 €
TOIMINTAKATE	-5 724 615 €	-6 694 307 €	-6 886 185 €	2,9	-7 092 771 €	-7 305 554 €

4.1 Hallintopalveluiden toimiala

Hallintopalvelujen toimiala yhteensä

KUNNANJOHTAJA	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutos %	TS2027	TS2028
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	502 732 €	284 450 €	276 490 €	-2,8	284 785 €	293 328 €
Toimintamenot	-1 801 207 €	-2 272 826 €	-2 326 664 €	2,4	-2 396 464 €	-2 468 358 €
TOIMINTAKATE	-1 298 475 €	-1 988 376 €	-2 050 174 €	3,1	-2 111 679 €	-2 175 030 €
Toimintakate euroa/asukas	-618 €	-947 €	-976 €	3,1	-1 015 €	-1 056 €
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	382 168 €	166 400 €	165 740 €	-0,4	170 712 €	175 834 €
Toimintamenot	-1 690 079 €	-2 162 501 €	-2 218 131 €	2,6	-2 284 675 €	-2 353 215 €
TOIMINTAKATE	-1 307 911 €	-1 996 101 €	-2 052 391 €	2,8	-2 113 963 €	-2 177 382 €

4.1.1 Keskusvaalilautakunta

Palvelusuunnitelma:

Vuonna 2026 ei toimitettavia vaaleja.

Keskusvaalilautakunnan sihteeri	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutos %	TS2027	TS2028
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	13 541 €	3 200 €	0 €	-100,0	0 €	0 €
Toimintamenot	-19 597 €	-18 280 €	0 €	-100,0	0 €	0 €
TOIMINTAKATE	-6 056 €	-15 080 €	0 €	-100,0	0 €	0 €
Toimintakate euroa/asukas	-3 €	-7 €	0 €	-100,0	0 €	0 €
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	13 541 €	3 200 €	0 €	-100,0	0 €	0 €
Toimintamenot	-19 597 €	-18 280 €	0 €	-100,0	0 €	0 €
TOIMINTAKATE	-6 056 €	-15 080 €	0 €	-100,0	0 €	0 €

4.1.2 Kunnanvaltuusto

Palvelusuunnitelma:

Kunnanvaltuusto käyttää kuntalain mukaisesti kunnan ylintä päätösvaltaa. Valtuustossa on 19 jäsentä, joista yksi toimii puheenjohtajana ja kolme varapuheenjohtajina. Puheenjohtajisto valitaan kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Valtuusto laatii kuntastrategian uudelle valtuustokaudelle.

Kunnanjohtaja	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutos %	TS2027	TS2028
Valtuuston kokouksia	6	6	6		6	6
Käsitellyjä asioita	43	45	45		45	45
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	0 €	100 €	100 €	0,0	103 €	106 €
Toimintamenot	-55 908 €	-75 069 €	-72 438 €	-3,5	-74 611 €	-76 849 €
TOIMINTAKATE	-55 908 €	-74 969 €	-72 338 €	-3,5	-74 508 €	-76 743 €
Toimintakate euroa/asukas	-27 €	-36 €	-34 €	-3,5	-36 €	-37 €
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	0 €	100 €	100 €	0,0	103 €	106 €
Toimintamenot	-24 648 €	-44 227 €	-41 861 €	-5,3	-43 117 €	-44 410 €
TOIMINTAKATE	-24 648 €	-44 127 €	-41 761 €	-5,4	-43 014 €	-44 304 €

4.1.3 Tarkastuslautakunta

Palvelusuunnitelma:

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida kunnan toimintaa ja johtaa hallinnon ja talouden tarkastusta. Toimikausi on valtuustokausi.

Tarkastuslautakunnan sihteeri	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutos %	TS2027	TS2028
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	0 €	0 €	0 €	0,0	0 €	0 €
Toimintamenot	-24 827 €	-24 084 €	-24 057 €	-0,1	-24 779 €	-25 522 €
TOIMINTAKATE	-24 827 €	-24 084 €	-24 057 €	-0,1	-24 779 €	-25 522 €
Toimintakate euroa/asukas	-12 €	-11 €	-11 €	-0,1	-12 €	-12 €
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	0 €	0 €	0 €	0,0	0 €	0 €
Toimintamenot	-22 271 €	-21 753 €	-22 188 €	2,0	-22 854 €	-23 539 €
TOIMINTAKATE	-22 271 €	-21 753 €	-22 188 €	2,0	-22 854 €	-23 539 €

4.1.4 Kunnanhallitus

Palvelusuunnitelma:

Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta ja käyttää kunnan puhevaltaa kuntalain mukaisesti. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kunnanhallitus johtaa myös elinkeinopolitiikkaa, työllistämistoimintaa yhteistyössä Mikkelin seudun työllisyyspalveluiden kanssa, saaristoalueiden kehittämistä, maankäytön suunnittelua, maapolitiikkaa, arkistotoimeja ja kuntayhteistyötä. Kunnanhallitus johtaa koko kuntakonsernin toimintaa. Kunnanhallitus toimii kunnan jäteviranomaisena. Hallituksen toimikausi on kaksi vuotta.

Kunnanjohtaja	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutos %	TS2027	TS2028
Kunnanhallituksen kokouksia	14	11	11		11	11
Käsitellyjä asioita	185	175	175		175	175
Verotuskustannukset, euroa	24 700	25 000	25 000		25 000	25 000
Työttömyysaste, keskimäärin	8	9	9		8	8
Työmarkkinatuen kuntaosuus, euroa	81 233	125 000	160 000		160 000	160 000
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	60 694 €	44 600 €	14 600 €	-67,3	15 038 €	15 489 €
Toimintamenot	-495 454 €	-820 390 €	-803 782 €	-2,0	-827 895 €	-852 732 €
TOIMINTAKATE	-434 760 €	-775 790 €	-789 182 €	1,7	-812 857 €	-837 243 €
Toimintakate euroa/asukas	-207 €	-369 €				
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	60 694 €	44 600 €	14 600 €	-67,3	15 038 €	15 489 €
Toimintamenot	-479 590 €	-804 714 €	-788 273 €	-2,0	-811 921 €	-836 279 €
TOIMINTAKATE	-418 896 €	-760 114 €	-773 673 €	1,8	-796 883 €	-820 790 €

4.1.5 Ympäristöterveydenhuolto

Palvelusuunnitelma:

Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuottaa isäntäkuntamallilla Savonlinnan kaupunki. Kunta valvoo, että terveysvalvonta ja eläinlääkintä toteutetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Kunnanjohtaja	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutos %	TS2027	TS2028
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	133 586 €	0,0 €	0 €		0 €	0 €
Toimintamenot	-114 329 €	-96 408,0 €	-99 300 €	3,0	-102 279 €	-105 347 €
TOIMINTAKATE	19 258 €	-96 408,0 €	-99 300 €	3,0	-102 279 €	-105 347 €
Toimintakate euroa/asukas	9 €	-45,9 €	-47 €	3,0	-49 €	-51 €
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	133 586 €	0,0 €	0 €		0 €	0 €
Toimintamenot	-114 329 €	-96 408,0 €	-99 300 €	3,0	-102 279 €	-105 347 €
TOIMINTAKATE	19 258 €	-96 408,0 €	-99 300 €	3,0	-102 279 €	-105 347 €

4.1.6 Hallinto- ja talouspalvelut

Palvelusuunnitelma:

Vastuualueen tehtävänä on tuottaa hallinto-, talous-, it- ja henkilöstöhallinnon palvelut koko kunnan ja tarvittaessa myös kuntakonsernin ja yhteistoimintakuntien käyttöön. Lisäksi tehtäviin kuuluu muun muassa kunnan yleisasiakaspalvelu, arkistotoimen hoitaminen ja asiointipisteen ylläpito. Lisäksi hallinto- ja talouspalveluiden vastuulla on tietosuojasiat.

Hallintopäällikkö	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutos %	TS2027	TS2028
Työterveyshuollon bruttokulut, euroa	56000	50000	50000	0	50000	50000
Asiointipisteen palvelutiketit kpl/vuosi	650	650	300	0	300	300
Tietoturvapoiikkeamat, ei toivotut tietoturvatapahtumat	1	0	0	0	0	0
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	151 725 €	140 550 €	130 550 €	-7,1	134 467 €	138 500 €
Toimintamenot	-559 817 €	-660 762 €	-682 703 €	3,3	-703 184 €	-724 280 €
TOIMINTAKATE	-408 091 €	-520 212 €	-552 153 €	6,1	-568 718 €	-585 779 €
Toimintakate euroa/asukas	-194 €	-248 €	-263 €	6,1	-273 €	-284 €
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	31 161 €	22 500 €	19 800 €	-12,0	20 394 €	21 006 €
Toimintamenot	-514 364 €	-615 214 €	-637 889 €	3,7	-657 026 €	-676 736 €
TOIMINTAKATE	-483 203 €	-592 714 €	-618 089 €	4,3	-636 632 €	-655 731 €

4.1.7 Elinvoimapalvelut

Palvelusuunnitelma:

Elinvoimapalvelujen tehtävänä on edistää kunnan elinvoiman myönteistä kehitystä. Erytistehtävänä on vapaa-ajan asukkaiden huomioiminen kunnan toiminnassa. Elinvoimapalveluiden vastuualueen tulee harjoittaa menestyksellistä elinkeinopolitiikkaa, ja huolehtia mm. seuraavista tehtävistä: maaseudun elinvoiman edistäminen, yleisen viihtyvyyden lisääminen, maaseutuhallinto (Mikkelin kaupunki) ja maatalousyrittäjien palveleminen, matkailupalvelut ja -markkinointi sekä yleinen kuntamarkkinointi. Elinvoimapalvelujen tehtävänä on palvella Puumalassa sijaitsevia yrityksiä ja yrityksen perustamista suunnittelevia sekä houkutella kuntaan investointeja, yrityksiä ja matkailijoita. Elinvoimapalvelujen tehtäviin kuuluu kunnan joukkoliikenneolojen kehittäminen ja kunnan saavutettavuuden kehittäminen. Puumala rekrytoi 2026 oman kokoaikaisen elinkeinokehittäjän 100% työajalla.

Kunnanjohtaja	TP 2024	TA2025	TA2026	Muutos %	TS2027	TS2028
Markkinointibudjetti €	66 802 €	48 000	48 000		48 000	48 000
Perustetut yritykset	11	15	16		18	18
Yrityskanta	275	200	200		260	260
Asiointiliikenteen matkustajia/reitti	2	3	3		3	3
Tuettu maksullinen lomitus, maksetut tunnit	203	500	500		150	150
Saaristoreitin lauttaylitykset	2 445	2 600	2 600		2 700	2 800
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	143 185 €	96 000 €	131 240 €	36,7	135 177 €	139 233 €
Toimintamenot	-531 276 €	-577 833 €	-644 384 €	11,5	-663 716 €	-683 627 €
TOIMINTAKATE	-388 090 €	-481 833 €	-513 144 €	6,5	-528 538 €	-544 394 €
Toimintakate euroa/asukas	-185 €	-229 €	-244 €	6,5	-254 €	-264 €
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	143 185 €	96 000 €	131 240 €	36,7	135 177 €	139 233 €
Toimintamenot	-515 280 €	-561 905 €	-628 620 €	11,9	-647 479 €	-666 903 €
TOIMINTAKATE	-372 094 €	-465 905 €	-497 380 €	6,8	-512 301 €	-527 670 €

4.2 Hyvinvointipalvelujen toimiala

Hyvinvointipalvelujen toimiala yhteensä

HYVINVOINTI- JA KULTTUURIJOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	248 198	256 352	236 926	-7,6	244 034	251 355
Toimintamenot	-4 252 385	-4 569 171	-4 446 335	-2,7	-4 579 725	-4 717 117
TOIMINTAKATE	-4 004 187	-4 312 819	-4 209 409	-2,4	-4 335 691	-4 465 762
<i>Toimintakate euroa/asukas</i>	-1 907	-2 054	-2 004	-2,4	-2 084	-1 767
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	221 362	233 500	214 074	-8,3	220 496	227 111
Toimintamenot	-3 444 224	-3 760 439	-3 652 382	-2,9	-3 761 953	-3 874 812
TOIMINTAKATE	-3 222 862	-3 526 939	-3 438 308	-2,5	-3 541 457	-3 647 701

4.2.1 Hyvinvointilautakunta

Palvelusuunnitelma:

Hyvinvointilautakunta hallinnoi opetus-, varhaiskasvatus-, nuoriso-, liikunta-, aikuiskoulutus- sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluja, koordinoi näiden toimintaa ja ohjaa niitä. Hyvinvointilautakunnan vastualueella on myös vanhus- ja vammaisneuvosto. Hyvinvointilautakunnan tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia.

HYVINVOINTI- JA KULTTUURIJOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Hyvinvointilautakunnan kokouksia	6	5	6		6	6
Käsiteltyjä asioita	79	60	60		60	60
Vanhus- ja vammaisneuvoston kokouksia	4	5	5		5	5
Käsiteltyjä asioita	29	40	40		40	40
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	0	0	0	0,0	0	0
Toimintamenot	-86 671	-153 352	-168 975	10,2	-174 044	-179 266
TOIMINTAKATE	-86 671	-153 352	-168 975	10,2	-174 044	-179 266
Toimintakate euroa/asukas	-41	-73	-80	10,2	-84	-69
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	0	0	0	0,0	0	0
Toimintamenot	-79 507	-146 256	-161 960	10,7	-166 819	-171 823
TOIMINTAKATE	-79 507	-146 256	-161 960	10,7	-166 819	-171 823

4.2.2 Opetuspalvelut

Palvelusuunnitelma:

Opetuspalvelut tarjoaa esiopetusta, perusopetusta, aamu- ja iltapäivätoimintaa, kerhotoimintaa sekä ostaa taiteen perusopetusta. Oppilaalle turvataan koko yleissivistävän koulutuksen ajan oppimisympäristö, joka tukee häntä perustietojen ja -taitojen sekä tiedon hankinnan ja soveltamisen oppimisessa. Oppilasta tuetaan hyvän opiskelumotivaation ja yhteistyötaitojen saavuttamisessa. Yleissivistävän koulutuksen aikana oppilas kasvaa ihmisenä ja oppii kunnioittamaan ympäristöä.

PERUSKOULUN REHTORI	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Oman perusopetuksen toimintakate €/oppilas	21 062	19 825	19 825		20 770	21 808
Esiopetuksen toimintakate, €/oppilas 0-9 -luokan oppilaat	14 061	10 461	10 461		7 846	10 461
Peruskoulun päättäneet saavat jatko-opintopaikan, % oppilaista	86	80	80		81	80
Peruskoulun päättäneet saavat jatko-opintopaikan, % oppilaista	100	100	100		100	100
Vakinainen henkilöstö osallistuu täydennyskoulutukseen, % henkilöstöstä	100	100	100		100	100
Oppilashuollon ammattihenkilöiden läsnäolon toteutuminen, % sovitusta			100		100	100
Oppimisen tukea tarvitsevat oppilaat saavat tarvitsemansa tasoisen tuen, % tuen oppilaista	80	100	100		100	100
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	44 057	54 500	61 500	12,8	63 345	65 245
Toimintamenot	-2 260 808	-2 474 481	-2 364 936	-4,4	-2 435 884	-2 508 961
TOIMINTAKATE	-2 216 751	-2 419 981	-2 303 436	-4,8	-2 372 539	-2 443 715
Toimintakate euroa/asukas	-1 056	-1 152	-1 097	-4,8	-1 141	-954
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	44 057	54 500	61 500	12,8	63 345	65 245
Toimintamenot	-1 867 081	-2 080 812	-1 983 711	-4,7	-2 043 222	-2 104 519
TOIMINTAKATE	-1 823 024	-2 026 312	-1 922 211	-5,1	-1 979 877	-2 039 274

4.2.3 Varhaiskasvatuspalvelut

Palvelusuunnitelma:

Varhaiskasvatuspalveluja tarjoaa päiväkoti. Lapselle turvataan koko varhaiskasvatuksen ajan hänen ikä- ja kehitystasonsa mukainen kasvatus, opetus ja hoito. Lapsen kasvupolku suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja varhaiskasvatushenkilöstön kanssa. Lapsen kasvu- ja oppimisympäristö on lapsilähtöinen, monipuoliseen leikkiin ja toimintaan kannustava.

PÄIVÄKODIN JOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Päiväkodin toimintakate €/hoitopäivä	96	97	65		65	65
Vakinainen henkilöstö osallistuu vuosittain täydennyskoulutukseen, % henkilöstöstä	82	100	100		100	100
Eritasoista tukea tarvitsevat lapset saavat tarvitsemansa tuen, % lapsista	100	100	100		100	100
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	15 409	25 000	25 000	0,0	25 750	26 523
Toimintamenot	-803 765	-797 850	-811 658	1,7	-836 008	-861 088
TOIMINTAKATE	-788 357	-772 850	-786 658	1,8	-810 258	-834 565
Toimintakate euroa/asukas	-375	-368	-375	1,8	-390	-273
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	15 409	25 000	25 000	0,0	25 750	26 523
Toimintamenot	-710 489	-704 639	-723 137	2,6	-744 831	-767 176
TOIMINTAKATE	-695 081	-679 639	-698 137	2,7	-719 081	-740 654

4.2.4 Nuoriso- ja liikuntapalvelut

Palvelusuunnitelma:

Nuorisopalvelut luo edellytyksiä lasten ja nuorten hyvinvointiin, harrastuksiin sekä omaehtoiseen toimintaan nuorisolain edellyttämällä tavalla lähipalveluina sekä digitaalisena nuorisotyönä yhdessä muiden paikallisten ja alueellisten nuorisoalan toimijoiden kanssa. Kaikessa toiminnassa korostuu lasten ja nuorten osallisuus nuorisovaltuuston toimiessa nuorten asioiden virallisena esiintuojana ja kommentoijana. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorille apua ja löytää ne palvelut, joita nuori tarvitsee päästäkseen elämässään eteenpäin. Liikuntapalvelut järjestää monipuolisia liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen sekä henkilökohtaista liikuntaneuvontaa. Toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ovat mukana muut Puumalassa liikuntaa järjestävät paikalliset ja alueelliset tahot. Liikuntapalvelut tarjoaa myös toimitiloja ja taloudellista tukea puumalalaisille liikuntaa järjestäville yhdistyksille ja ryhmille.

VAPAA-AIKASIHTEERI	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Nuorisovaltuuston kokoukset/kokoontumiset	9	7	7		7	7
Nuorisotilan avoimien ovien toiminta 13-20 v. nuorille, tuntia	172	250	250		250	250
Nuorisotilan avoimien ovien toiminta 9-12 v. nuorille, tuntia	104	150	150		150	150
Maksuttomia liikuntaryhmiä eri kohderyhmille		9	9		9	9
LIITO-ryhmän kokoontumiskerrat		4	4		4	4
Kuntosalin kävijämäärä, käyntikertoja	16596	14 000	16000		16000	16000
Urheiluhallin käyttäjämaksujen osuus käyttömenoista %	40	40	40		40	40
Lisäresurssien saaminen hanketoiminnan kautta, hankkeita	4	4	4		4	4
Lasten ja nuorten moniammatillisen työryhmän kokoontumiskerrat	7	5	5		7	7
Liikuntaneuvonnan asiakasmäärä/käyntikerrat	53/151	25/150	25/150	0	35/150	35/150
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	140 161	120 622	91 982	-23,7	94 741	97 584
Toimintamenot	-535 668	-552 422	-514 172	-6,9	-529 597	-545 485
TOIMINTAKATE	-395 507	-431 800	-422 190	-2,2	-434 856	-447 901
Toimintakate euroa/asukas	-188	-206	-201	-2,2	-209	-199
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	113 325	97 770	69 130	-29,3	71 204	73 340
Toimintamenot	-273 176	-290 601	-249 744	-14,1	-257 236	-264 953
TOIMINTAKATE	-159 852	-192 831	-180 614	-6,3	-186 032	-191 613

4.2.5 Aikuiskoulutuspalvelut

Palvelusuunnitelma:

Puumalan kansalaisopisto järjestää vapaan sivistystyön koulutusta. Opiston laaja opetustarjonta tukee yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä. Opisto tarjoaa myös mahdollisuuksia musiikin perusopetukseen ja avoimeen yliopisto-opetukseen sekä järjestää maksupalvelukoulutusta. Opiskelu viedään lähelle ihmistä turvaamalla opiskelumahdollisuudet myös haja-asutusalueella. Opiskelu tapahtuu elinikäisen oppimisen sekä kestävän kehityksen periaatteiden pohjalta. Opisto toimii yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa.

HYVINVOINTI- JA KULTTUURIJOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Opiskelijoiden lukumäärä	1 796	1 800	1 900		2 000	2 000
Opetustuntien lukumäärä	3 194	3 200	3 200		3 200	3 200
Toimintakate €/opetustunti	87	87	89		89	89
Toimintakate €/opiskelija	155	154	149		142	142
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	42 453	49 300	53 014	7,5	54 604	56 243
Toimintamenot	-321 681	-336 749	-336 222	-0,2	-346 309	-356 698
TOIMINTAKATE	-279 228	-287 449	-283 208	-1,5	-291 704	-300 455
Toimintakate euroa/asukas	-133	-137	-135	-1,5	-140	-146
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	42 453	49 300	53 014	7,5	54 604	56 243
Toimintamenot	-279 046	-292 688	-294 376	0,6	-303 207	-312 303
TOIMINTAKATE	-236 593	-243 388	-241 362	-0,8	-248 603	-256 061

4.2.6 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Palvelusuunnitelma:

Kirjastolaitos edistää kuntalaisten ja kunnassa lomailevien mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen sekä kansainvälistymiseen. Lisäksi kirjastolaitos edistää virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen käyttöä ja niiden sivistyksellistä kehittymistä. Kulttuuripalvelut edistää ihmisten henkistä hyvinvointia. Kulttuuripalvelut järjestää tapahtumia, näyttelyitä ja retkiä sekä edistää paikallisten harrastajien toimintaa ja verkostoitumista. Lisäksi kulttuuripalvelut vastaa Liehtalanniemen museotilan ja Salpalinja-bunkkerin toiminnasta sekä koordinoi höyrylaiva s/s Wennon toimintaa yhteistyössä Puumalan veneseuran kanssa. Kulttuuripalvelut tukee saumattomasti kunnan matkailupalveluita ja osallistuu kuntamarkkinointiin.

HYVINVOINTI-JA KULTTUURIJOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Kirjaston aukiolotuntien määrä	4 372	4 200	4 200		4 200	4 200
Lainojen määrä	17 863	15 000	15 000		15 000	15 000
Toimintakate €/laina	9	9	9		9	9
Kirjahankintojen määrä/1000 asukasta (OKM:n vähimmäistavoite: 350)	436	350	350		350	350
Järjestetyt kulttuuritapahtumat	20	20	40		40	40
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	6 118	6 930	5 430	-21,6	5 593	5 761
Toimintamenot	-243 791	-254 317	-250 372	-1,6	-257 883	-265 620
TOIMINTAKATE	-237 673	-247 387	-244 942	-1,0	-252 290	-259 859
Toimintakate euroa/asukas	-113	-118	-117	-1,0	-121	-126
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	6 118	6 930	5 430	-21,6	5 593	5 761
Toimintamenot	-234 923	-245 443	-239 454	-2,4	-246 638	-254 037
TOIMINTAKATE	-228 805	-238 513	-234 024	-1,9	-241 045	-248 276

4.3 Tekninen toimiala

Tekniset palvelut yhteensä

TEKNINEN JOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	3 005 181	3 174 387	3 027 121	-4,6	3 117 935	3 211 473
Toimintamenot	-3 427 134	-3 567 499	-3 714 413	4,1	-3 825 845	-3 940 621
TOIMINTAKATE	-421 953	-393 112	-687 292	74,8	-707 911	-729 148
<i>Toimintakate euroa/asukas</i>	<i>-201</i>	<i>-187</i>	<i>-327</i>	<i>74,8</i>	<i>-340</i>	<i>-354</i>
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	1 919 335	2 077 255	1 906 871	-8,2	1 964 077	2 022 999
Toimintamenot	-3 113 178	-3 248 522	-3 302 357	1,7	-3 401 428	-3 503 471
TOIMINTAKATE	-1 193 843	-1 171 267	-1 395 486	19,1	-1 437 351	-1 480 471

4.3.1 Tekninen lautakunta

Palvelusuunnitelma:

Kunnossapidon ja rakentamisen hallintotehtävät. Palvelutarjonnan säilyttäminen vähintäänkin nykytasolla, kuitenkin kustannustehokkaana. Ulkopuolisia rakennuttamispalveluja käytetään pääsääntöisesti vain suurissa kohteissa. Pistohiekan matkailualueen jatkokehittäminen sataman toisen vaiheen rakentamisen viimeistelyllä ja mustien jätevesien käsittelyjärjestelmän luvittaminen. Urakoiden kilpailutukset hankintakalenterin aikataulun mukaisesti.

Tekninen johtaja	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	0	10 000	10 000	0,0	10 300	10 609
Toimintamenot	-168 504	-169 263	-216 838	28,1	-223 343	-230 043
TOIMINTAKATE	-168 504	-159 263	-206 838	29,9	-213 043	-219 434
Toimintakate euroa/asukas	-80	-76	-98	29,9	-102	-107
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	0	10 000	10 000	0,0	10 300	10 609
Toimintamenot	-145 500	-146 286	-193 560	32,3	-199 367	-205 348
TOIMINTAKATE	-145 500	-136 286	-183 560	34,7	-189 067	-194 739

4.3.2 Yhdyskuntapalvelut

Palvelusuunnitelma:

Luoda tarkoitukseen sopiva, turvallinen ja viihtyisä asuin- ja toimintaympäristö päämäärätietoisesti suunnitellen ja toimien. Palvelutason säilyttäminen hoito- ja kunnossapitotöissä vähintään nykytasolla kustannustehokkaasti ja asiakaslähtöisesti. Sataman palveluiden kehittäminen mm. torikauppiaskyselyn pohjalta. Liikuntapaikkojen hoito-ohjelmien päivittäminen.

TEKNINEN JOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Valituksia katujen talvikunnossapidossa	4	alle 5	alle 5		alle 10	alle 10
Valituksia katujen kesäkunnossapidossa	2	alle 5	alle 5		alle 5	alle 5
Katujen kunnossapitohinta €/km	5 960	6 500	6 600		6 500	6 500
Avustettavia tiekunnallisia yksityisteitä km:t	313	313	313		300	300
Avustus, €/km	280/350	300/400	300/400		300/400	300/400
Vierasvene- ja kotivenepaikat	Jonossa noin 20	kotivenepaikka lähes kaikille	kotivenepaikka lähes kaikille		kotivenepaikka kaikille	kotivenepaikka kaikille
Kotivenepaikkatulot/paikka	284	275	285		275	300
Retkisatamaverkosto	Toteutettu mm.laituri- ja wc- hankintoina	Retkisatamien kunnostushanke käynnistetty	Retkisatamien kunnostushanke käynnistetty		Retkisatamien kunnostushanke valmistuu	0
Liikuntapaikkojen kunnan seuranta	toteutunut	toteutuu	toteutuu		toteutuu	toteutuu
Jätehuollon menot €	318 000	300 000	330 000		330 000	330 000
Jätehuollon tulot €	262 000	225 000	320 000		320 000	320 000
Kirjallisista jätemaksumuistutuksista tehdyt päätökset/kpl	0	alle 10	alle 10		alle 10	alle 10
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	520 866	568 004	618 506	8,9	637 061	656 173
Toimintamenot	-1 150 215	-1 142 576	-1 215 079	6,3	-1 251 531	-1 289 077
TOIMINTAKATE	-629 349	-574 572	-596 573	3,8	-614 470	-632 904
Toimintakate euroa/asukas	-300	-274	-284	3,8	-295	-307
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	379 960	425 430	477 530	12,2	491 856	506 612
Toimintamenot	-1 063 635	-1 054 405	-1 120 995	6,3	-1 154 625	-1 189 264
TOIMINTAKATE	-683 675	-628 975	-643 465	2,3	-662 769	-682 652

4.3.3 Pelastuspalvelut

Palvelusuunnitelma:

Pelastustoimen palvelut siirtyivät hyvinvointialueen järjestettäväksi vuoden 2023 alussa. Kunta toimii kiinteistöjen omistajana edelleen tiiviissä yhteistyössä pelastuspalvelujen järjestäjän kanssa. Paloaseman korjauksia tehdään tarpeen mukaan.

TEKNINEN JOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	11 480	7 725	15 828	104,9	16 303	16 792
Toimintamenot	-11 628	-16 570	-20 230	22,1	-20 837	-21 462
TOIMINTAKATE	-148	-8 845	-4 402	-50,2	-4 534	-4 670
Toimintakate euroa/asukas	0	-4	-2	0,0	-2	-2
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	11 480	7 725	15 828	104,9	16 303	16 792
Toimintamenot	-11 628	-16 570	-19 670	18,7	-20 260	-20 868
TOIMINTAKATE	-148	-8 845	-3 842	-56,6	-3 957	-4 076

4.3.4 Kiinteistöpalvelut

Palvelusuunnitelma:

Kiinteistöpalvelujen tehtävänä on ylläpitää yritystoiminnan (matkailu, teollisuus, liiketoiminta) käytössä olevia rakennuksia sekä kunnan omassa käytössä olevia rakennuksia ja tiloja. Tehtävänä on ylläpitää ja vuokrata käypään vuokra-arvoon kiinteistöjä, sekä myydä omassa käytössä tarpeettomaksi tulevia rakennuksia. Kunnalla on turvalliset ja terveet kiinteistöt ja niiden sisäilmaa seurataan toimintaohjelmamme mukaisesti. Vuonna 2026 tehdään rakennusten korjausvelan hallintaan ja kunnossapidon johtamiseen liittyviä selvityksiä. Vuokra-asuntojen remonttien yhteydessä otetaan huomioon esteettömyysnäkökulma. Rakennusten energiankulutuksen seurantaan kiinnitetään erityishuomiota. Hyvinvointialueelle vuokratut kiinteistöt tarvittaessa yhtiöitetään.

TEKNINEN JOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Kiinteistöjen toimintahäiriöihin reagoiminen		käydään samana päivänä	käydään samana päivänä		käydään samana päivänä	
Liikuntapaikkojen hoito-ohjelmien päivitys	0					
Kiinteistöjen menot/m²/kk	3,2	3,6	3,5		3,6	3,6
Kiinteistöjen tulot/m²/kk	2,3	1,61	1,32		1,61	1,61
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	1 939 963	1 931 476	1 744 354	-9,7	1 796 685	1 850 585
Toimintamenot	-1 499 540	-1 574 476	-1 634 180	3,8	-1 683 205	-1 733 702
TOIMINTAKATE	440 423	357 000	110 174	-69,1	113 479	116 884
Toimintakate euroa/asukas	210	170	52	-69,1	55	57
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	1 002 211	984 100	797 413	-19,0	821 335	845 975
Toimintamenot	-1 336 016	-1 407 584	-1 402 119	-0,4	-1 444 183	-1 487 508
TOIMINTAKATE	-333 805	-423 484	-604 706	42,8	-622 847	-641 533

4.3.5 Ympäristövalvonta

Palvelusuunnitelma:

Kunnassa tapahtuvan rakentamisen valvonta ja ohjaus sekä ympäristöasiat. Rakennusvalvontamaksuilla katetaan aiheutuvista menoista noin 60-80 %. Rakennusvalvonnessa on rakennustarkastajan lisäksi osa ympäristösihteerin työpanoksesta lähinnä rakennusten paikan ja korkeusaseman merkintätehtävissä sekä noin 50 % toimistosihteerien työpalkoista. Rakennustarkastajan sekä ympäristösihteerin työpanosta myydään Sulkavalle päivän verran kahdessa viikossa. Ympäristönsuojelumääräykset ja jätehuoltomääräykset päivitetään vuonna 2026. Ympäristövalvonnan asiointiajat mitoitetaan asiakkaiden tarpeiden pohjalta. Olennaista on myös, että kunnan myöntämät poikkeamisluvat saavat lainvoiman ilman valitusmenettelyjä. Rakennusten käyttötarkoituksen muutoksia ja niihin liittyviä vaatimuksia joustevoitetaan mahdollisuuksien mukaan ja asiakkaille kerrotaan mahdollisuuksista muuttaa vakituiseksi Puumalan asukkaiksi.

RAKENNUSTARKASTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Rakentamisluvat	142	180	100		100	100
Käsittelyaika, kuukautta	alle 1 kk	alle 1 kk	alle 1 kk		alle 1 kk	alle 1 kk
Menot €/lupa	1261	800	900		600	600
Tulot €/lupa	554	450	500		450	460
Khall. myöntämät poik.luvatl	8	10	10		10	10
Tek.ltk:n myöntämät poikk.luvat	11	3	6		5	5
Tekn.joht. myöntämät poikkeamisluvat	0	7	3		3	3
Ympäristöluvut	0	2	2		2	2
Maa-ainesluvut	6	2	6		3	3
Käsittelyaika maa-aines- ja ymp.luvat/ kk	alle 2 kk	alle 3 kk	alle 3 kk		alle 3	alle 3
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	98 549	89 700	109 700	22,3	112 991	116 381
Toimintamenot	-233 729	-231 798	-218 849	-5,6	-225 414	-232 177
TOIMINTAKATE	-135 180	-142 098	-109 149	-23,2	-112 423	-115 796
Toimintakate euroa/asukas	-64	-68	-52	-23,2	-54	-56
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	98 549	89 700	85 000	-5,2	87 550	90 177
Toimintamenot	-205 265	-203 411	-190 168	-6,5	-195 873	-201 749
TOIMINTAKATE	-106 716	-113 711	-105 168	-7,5	-108 323	-111 573

4.3.6 Kaavoitus- ja tonttipalvelut

Palvelusuunnitelma:

Kaavoituksen päämääränä on viihtyisä ympäristö kestävän kehityksen periaatteet huomioivalla maankäytön suunnittelulla. Kaavoitukseen sisältyy tonttien myynti ja kunnan maa- ja metsätilojen ylläpito. Vakituiseen asumiseen soveltuvien, Saimaan rannalle sijoittuvien alueiden kartoitusta jatketaan ja niiden ostamiseen varaudutaan. Kirkonkylän asemakaavan ajantasaistamista jatketaan vuonna 2026. Kanttorilanrannan ja aurinkovoima-alueen kaavat saatetaan lainvoimaisiksi. Kunnan metsäomaisuutta hoidetaan vuosille 2018-2027 laaditun metsäsuunnitelman mukaisesti maltillisin toimenpitein. Metsäomaisuuden hoitosopimus uusitaan vuonna 2026. Puumalan kunnan metsäalueet liitetään luomukeruualueiksi.

TEKNINEN JOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Rantayleiskaavojen päivittämiskustannukset maanomistajilta	0	2 000	2 000		2 000	2 000
Kaavoituksen konsulttipalveluostot	34 400	25 000	25 000		25 000	0
Kanttorilanrannan asemakaava	ei edistynyt	luonnosvaihe	Kaava lainvoimainen		lainvoimainen	lainvoimainen
Taajama-asemakaavamuutokset	luonnosvaihe	luonnosvaihe	2. vaihe luonnosvaiheessa		1. vaihe lainvoimainen	2. vaihe lainvoimainen
Metsäomaisuudenoitokulut €/ha (metsämaata 891 ha)	8	15	15		20	20
Tuotto €/ha	44	130	130		130	130
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	39 619	120 000	120 000	0,0	123 600	127 308
Toimintamenot	-54 893	-71 037	-75 203	5,9	-77 459	-79 783
TOIMINTAKATE	-15 274	48 963	44 797	-8,5	46 141	47 525
Toimintakate euroa/asukas	-7	23	21	-8,5	22	23
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	39 619	120 000	120 000	0,0	123 600	127 308
Toimintamenot	-54 761	-70 900	-75 063	5,9	-77 315	-79 634
TOIMINTAKATE	-15 142	49 100	44 937	-8,5	46 285	47 674

4.3.7 Asumispalvelut

Palvelusuunnitelma:

asumisvaihtoehto omistusasumiselle. Edistetään arjen sujuvuutta ja siinä selviämistä kohtuullisilla vuokra-asumisen kustannuksilla. Kehitetään edelleen kausityöntekijöiden asumispalveluja mm. tarjoamalla edullista kesäaikaista asumista. Hyvinvointialueen käytöstä vapautuneisiin tiloihin etsitään aktiivisesti uusia vuokralaisia. Kunnan vuokratulojen kuntokartoituksen teetetty ja niiden pohjalta jatketaan tarkempaa korjaussuunnittelua ja korjaustoimenpiteitä vuonna 2026. Tehdään vuokra-asumisesta laadukasta panostamalla vuokralaissuhteiden hallintaan sekä ylläpitämällä ja kehittämällä kiinteistöjä PTS-suunnitelmien pohjalta.

TEKNINEN JOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Asuntojen käyttöaste, %	87	88	88		90	90
Asukaskysely	ei laadittu	ei laadita	ei laadita		ei laadita	laaditaan
Riittävä määrä vuokra-asuntoja	ei asunnottomia	ei asunnottomia	ei asunnottomia		ei asunnottomia	ei asunnottomia
Esteettömyyskorjaukset seniorikodeissa	tehdään asunto-remonttien yhteydessä	tehdään asunto-remonttien yhteydessä	tehdään asunto-remonttien yhteydessä		tehdään asuntoremonttien yhteydessä	tehdään asuntoremonttien yhteydessä
Vuokratulot kattavat hoitomenot	kyllä	kyllä	kyllä		kyllä	kyllä
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	356 729	394 482	366 733	-7,0	377 735	389 067
Toimintamenot	-286 281	-337 779	-307 407	-9,0	-316 629	-326 128
TOIMINTAKATE	70 448	56 703	59 326	4,6	61 106	62 939
Toimintakate euroa/asukas	34	27	28	4,6	29	31
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	349 541	387 300	359 100	-7,3	369 873	380 969
Toimintamenot	-274 029	-325 366	-274 155	-15,7	-282 380	-290 851
TOIMINTAKATE	75 512	61 934	84 945	37,2	87 493	90 118

4.3.8 Ruokahuolto- ja puhtaanapidon palvelut

Palvelusuunnitelma:

Kunta ostaa kiinteistöjensä puhtaanapitopalvelut ja koulun sekä päiväkodin ruokahuollon Järvi-Saimaan Palvelut Oy:ltä. Kunnan tekninen toimiala toimii jatkossakin kiinteässä yhteistyössä ruoka- ja puhtaanapitopalvelujen tarjoajan kanssa. Toiminnan seurantaa ja mahdollisia korjausliikkeitä tehdään yhteistyössä JSP:n kanssa. Ruokahuollon ja puhtaanapidon kustannukset on kohdennettu niiden kustannuspaikkojen alle, mille kustannus todellisuudessa kuuluu. Pääosa kustannuksista on siten siirtynyt hyvinvointipalveluiden alle.

TEKNINEN JOHTAJA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Kouluruokakysely tehty	ei toteuteta kunnan toimesta	ei toteuteta	0		ei tehdä	ei tehdä
Suoritteiden á-hinnan seuranta €	ei toteuteta kunnan toimesta	0	0			
Ateriapalveluasiakkaille lämmin lounasateria myös viikonloppuisin	ei toteuteta kunnan toimesta	0	0			
Siivouskaluston ajan tasalla pysyminen. Uusien laitteiden hankkiminen vähintään yksi laite vuodessa.	ei toteuteta kunnan toimesta	0	0			
TALOUS (sis+ulk)						
Toimintatulot	37 976	53 000	42 000	-20,8	43 260	44 558
Toimintamenot	-22 345	-24 000	-26 627	10,9	-27 426	-28 249
TOIMINTAKATE	15 631	29 000	15 373	-47,0	15 834	16 309
Toimintakate euroa/asukas	7	14	7	-47,0	8	8
TALOUS (ulk)						
Toimintatulot	37 976	53 000	42 000	-20,8	43 260	44 558
Toimintamenot	-22 345	-24 000	-26 627	10,9	-27 426	-28 249
TOIMINTAKATE	15 631	29 000	15 373	-47,0	15 834	16 309

5 VESILIIKELAITOKSEN TALOUSARVIO VUODELLE 2026 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2026-2028

Puumalan Vesiliikelaitoksen talousarvioesitys vuodelle 2026 sekä toiminta- ja taloussuunnitelma 2027–2028 perustuvat Puumalan kunnan ja Puumalan Vesiliikelaitoksen tuleviin strategiaan tavoitteisiin. Talousarvion 2026 valmisteluaineiston mukaisesti liikelaitosten palvelutuotannon kehittämisessä on huomioitu kunnan strategiset tavoitteet niiltä osin kuin liikelaitoksen toiminta vaikuttaa kunnanvaltuustotasolle vaikuttavuuden kehittymiseen. Liikelaitoksia sitova erä on korvaus peruspääomasta. Palvelutuotannossa lähtökohtana on tuottaa toiminnan ja riskien kannalta hallittavaa vesihuoltoa toiminta-alueella. Vesilaitoksen tulevaisuuden ohjauksessa ja raportoinnissa käytetään samaa ohjetta kuin peruskunnassa.

Liikelaitoksen johtokunnan on valmistettava liikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelma ja esitettävä se valtuustolle. Johtokunnan esitys liitetään osaksi kunnanhallituksen esitystä kunnan talousarvioksi ja suunnitelmaksi valtuustolle. Valtuusto voi hyväksyessään kunnan talousarvion ja -suunnitelman muuttaa johtokunnan esitystä liikelaitoksen tavoitteista ja liikelaitosta sitovista eristä kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa. Valtuusto voi hallintosäännössä pitää päätösvallan itsellään koskien liikelaitoksen investointien ja muiden pitkävaikutteisten menojen hyväksymistä. Muussa tapauksessa niistäkin päättää johtokunta (Kuntal 67 §).

Kunnan talousarvion rakennetta vastaavasti liikelaitoksen talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa (Kuntal 120 §). Tuloslaskelmaosa toimii käyttötalousosana sellaisessa liikelaitoksessa, jolla ei ole useita tehtäviä.

Vesilaitoksen tunnusluvut, sitovat tavoitteet ja yhteenveto investointien määrästä on esitetty oheisessa talousarvioesityksessä. Talousarvioesitys esitetään kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi.

Vesiliikelaitoksen talousarvioesityksessä on huomioitu yleisen kustannustason nousu, vedenmyynnin edelleen jatkuva alenema sekä energian hinta.

Talousarvioesityksessä toimintakatteeksi esitetään 147 760 euroa. Liikevaihdoksi talousarvion laadintavaiheessa muodostuu 554 208 euroa ja kuluiksi 406 448 euroa.

Seuraavassa on esitetty Puumalan Vesiliikelaitoksen liikevaihto, käyttökustannukset ja toimintakate vuoden 2026 talousarvioesityksessä, joka käsittää aikavälin 1.1.2026–31.12.2026.

		TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot		400 104	430 112	462 370
Liiketoiminnan muut tuotot		66 514	66 514	66 514
Sisäiset vesi- ja viemärimaksut		87 590	87 590	87 590
Toimintakulut		406 448	417 192	428 234
Toimintakate		147 760	167 024	188 240

Talousarvion 2026 perusteena on käytetty seuraavia oletuksia:

- Vedenmyynnin oletetaan olevan vuoden 2025 tasolla. Vesi- ja viemärlaitoksen tuotoiksi muodostuu 554 208 euroa.
- Toimintakuluiksi muodostuu 406 448 euroa ja toimintakatteeksi 147 760 euroa.
- Investointien loppusumma on 245 000 euroa.
- Veden ja jäteveden käyttömaksua on korotettu tulevalle vuodelle 5 %. Veden ja jäteveden arvonlisäverollinen yhteishinta on 7,61 euroa/m³, alv 25,5 %. Perusmaksuja on korotettu 15 %.

Hintojen korotuksella on kompensoitu yleisen kustannustason nousua. Pidempiaikaisena talouden tavoitteena on, että toimintakate riittää kattamaan lainojen korkomenot, poistot ja peruspääomakorvauksen. Korotus mahdollistaa pääomakulujen hoitamisen sekä vesihuollon järjestämisen kannalta tärkeiden investointihankkeiden jatkumisen tulevien suunnitelmien mukaisesti. Seuraavan tulevien vuosien aikana tulee panostaa vesihuoltoverkoston saneeraukseen ja tulevien laitteiden sekä laitosten saneerauksiin. Veden käyttömaksun korotuksesta asuinrakennuksille aiheutuu keskimäärin 28,80 euron ja perusmaksun korotuksesta 17,60 euron lisäys kuluttajan vuotuisen vesilaskuun.

Vesilaitosta sitovina taloudellisina tavoitteina tuloutetaan kunnalle korvausta peruspääomasta 9 000 euroa.

Investoinnit

Investointimenojen kokonaismäärä on 245 000 euroa.

Laitosinvestointien loppusumma on 60 000 euroa. Laitosinvestoinneissa on varauduttu mm. yhden pumppaamon uusimiseen. Kanttorilanrannan vesi- ja viemäriinjojen suunnittelu sekä rakentamiseen on varattu 160 000 €.

Investointeihin varattu määräraha on sitova ja sen ylittämien edellyttää kunnanvaltuuston hyväksymisen.

5.1 Vesiliikelaitoksen palvelusuunnitelma ja strategiset tavoitteet

Puumalan Vesiliikelaitos on alkanut tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueellaan 1.6.2025 alkaen. Vesiliikelaitoksen toiminta-alue on sama kuin Puumalan vesiosuuskunnan toiminta-alue. Vesilaitoksen asiakkaita ovat nykyisen Puumalan vesiosuuskunnan jäsenet. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä uudistus- ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulorahoituksella.

Palvelusuunnitelma

Liikelaitoksella on viisijäseninen johtokunta, joka ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa sekä vastaa sen hallinnon, toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Vesiliikelaitoksen toiminnan painopisteet on asetettu siten, että ne tukevat valtuuston vahvistamia kunnan strategisia tavoitteita. Puumalan kunnan nykyisessä strategiassa ei ole asetettu vielä vesilaitosta koskevia suoria tavoitteita, mutta alla olevat tavoitteet on johdettu yleisemmistä tavoitteista.

1. Kuntastrategian painopiste: Hyvinvointi

Kuntastrategian tavoite: Onnellinen ja toimintakykyinen kuntalainen		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Vesihuollon toimintavarmuuden turvaaminen.	Tavoite: Vedenjakelussa ei ole toimintakatkoksia tai -häiriöitä. Vastuu: vesilaitos ja operaattori	Toimintahäiriöiden määrää laskee.
Varautumissuunnitelman päivittäminen.	Tavoite: Varautumisen vahvistaminen. Vastuu: vesilaitos ja operaattori	Varautumissuunnitelma päivitetty vuoden 2026 alkupuolella.
Laaditaan verkostojen huuhtelusuunnitelma ja toimenpiteet aikataulutetaan.	Tavoite: Ennaltaehkäistään verkoston huuhtelun avulla häiriötilanteiden syntymistä jatkossa. Vastuu: vesilaitos ja operaattori	Huuhtelusuunnitelma ja aikataulu valmiina vuoden 2026 alkupuolella.

Kuntastrategian tavoite: Puumala tunnetaan erinomaisesta asiakaspalvelusta		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Häiriötilanteista viestiminen vahvistuu. Häiriötilanneviestipalvelu otetaan käyttöön.	Tavoite: Häiriötilanteiden viestintä tavoittaa asiakkaat ajantasaisesti. Vastuu: vesiliikelaitos ja operaattori	Asiakaspalautteen säännöllinen seuranta

Kuntastrategian tavoite: Kestävä kuntatalous		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Pitkän aikavälin investointisuunnitelman laadinta	Tavoite: Tulevaisuuden investointeihin varautuminen Vastuu: vesiliikelaitos ja operaattori	Suunnitelma valmiina vuoden 2026 aikana.
Taloutta tasapainotetaan kustannustarkastelulla, vesitaksojen tarkastamisella sekä investointien tulevaisuussuunnittelulla.	Tavoite: Vesiliikelaitoksen talouden tasapainon saavuttaminen suunnitelmakaudella Vastuu: vesiliikelaitos	Talouden tasapaino

2. Kuntastrategian painopiste: Laatuasuminen

Kuntastrategian tavoite: Edistetään asuntotuotantoa		
Toimenpide ja toiminnan kuvaus	Tavoite ja vastuu	Mittari
Uusien liittymien myynti erityisesti Kotiniemen asuinalueelta ja uusien liittymien myynti Kanttorilanrannan alueelta	Tavoite: Yhteistyössä kunnan kanssa tehdään aktiivista tonttimarkkinointia ja tavoitellaan tonttikauppojen kasvua sekä edistetään tonteille rakentamista. Vastuu: kunta ja vesilaitos yhteistyössä	Uusien liittymien tavoitemäärä Kotiniemessä vuonna 2026: 2 kpl ja Kanttorilanrannan alueelta vuonna 2026 1 kpl

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Mittari
Liikelyijäämä	50 760 e
Korvaus peruspääomasta	9 000 e

PUUMALAN VESILIIKELAITOKSEN TALOUSARVIO					
	TA 6-12/2025	KOKO VUOSI TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Liikevaihto	264 640	453 669	400 104	430 112	462 370
Sisäiset vesi- ja jätevesimaksut			87 590	87 590	87 590
Liiketoiminnan muut tuotot	38 800	66 514	66 514	66 514	66 514
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-48 417	-83 000	-60 000	-61 200	-62 424
Palvelujen ostot			-43 020	-43 880	-44 758
Palvelujen ostot tasattavat 2025 ("toteuman mukaa	-43 334	-74 287	-122 540	-126 216	-130 003
Palvelujen osto, JSP	-102 000	-174 857	-148 988	-153 458	-158 062
SIS palveluiden ostot			-26 900	-27 438	-27 987
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-13 633	-16 500			
Henkilöstösivukulut					
Poistot ja arvonalennukset	-35 000	-60 000	-65 000	-68 000	-71 000
Liiketoiminnan muut kulut	-14 449	-24 769	-5 000	-5 000	-5 000
Liikelylijäämä (-alijäämä)	46 608	86 770	82 760	99 024	117 240
Rahoitustuoto ja -kulut					
Muut rahoitustuotot					
SIS Kunnalle maksetut korkokulut	-8 750	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Muille maksetut korkokulut	-4 667	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
SIS Korvaus peruspääomasta	-5 250	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000
Muut rahoituskulut					
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	27 941	69 770	50 760	67 024	85 240
Satunnaiset kulut					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	27 941	69 770	50 760	67 024	85 240
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	27 941	69 770	50 760	67 024	85 240
Rahoituslaskelma					
Toiminnan rahavirta					
Liikelylijäämä (-alijäämä)	46 608	86 770	82 760	99 024	117 240
Poistot ja arvonalentumiset	35 000	60 000	65 000	68 000	71 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-18 667	-32 000	-32 000	-32 000	-32 000
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-40 000	-40 000	-245 000	-85 000	-80 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot					
Toiminnan ja investointien rahavirta	22 941	74 770	-129 240	50 024	76 240
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	-32 078	-54 990	105 010	-62 990	-62 990
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Rahoituksen rahavirta	-32 078	-54 990	105 010	-62 990	-62 990
Rahavarojen muutos	-9 137	19 780	-24 230	-12 966	13 250

Toiminnan nykytila ja toimintaympäristön muutos

Vesiliikelaitos on perustettu Puumalan kunnanvaltuuston päätöksellä 17.2.2025 ja sen johtajaksi on valittu Puumalan kunnanvaltuuston päätöksellä 24.3.2025 Heikki Virta. Vesilaitoksen vastuu vesihuoltotoiminnasta on siirtynyt vesiliikelaitokselle 1.6.2025.

Kauppakirja vesihuolto-omaisuuden ja -liiketoiminnan siirtämisestä on hyväksytty kunnanvaltuustossa 17.2.2025 ja vesiosuuskunnan yleisessä kokouksessa 26.3.2025. Vesihuollon operaattorin on valinnut Puumalan kunnanhallitus 24.3.2025 valtuuston antamaan mandaattiin perustuen.

Kunnan ja vesiosuuskunnan välisessä kaupassa on siirtynyt kunnan palvelukseen yksi työntekijä.

Vesihuoltotoiminnan siirtyminen kunnalle on ollut iso organisaatiomuutos. Käynnistämisvaihetta on valmisteltu syksystä 2024 saakka, mutta uuden toiminnan aloittamiseen sekä budjetoinnin tarkkuuteen liittyy epävarmuustekijöitä. Talousarvioesitystä on valmisteltu hyödyntämällä vesiosuuskunnan aiempia tilinpäätöstietoja ja Ramboll Oy:n vuonna 2024 tekemää selvitystä.

Tulevan vuoden suurimpana yksittäisenä investointina tulee olemaan uuden asuinalueen, Kanttorilanrannan vesi- ja viemäriinjojen suunnittelu sekä toteutus. Kun Kanttorilanrannan asemakaavoitus saa lainvoiman niin tämän alueen vesi- ja viemärijärjestelmien suunnitteluun sekä toteutukseen tulee varata 160 000 euroa. Laitosinvestointien loppusumma on 60 000 euroa. Laitosinvestoinneissa on varauduttu yhden jätevesipumppaamon uusimisiin.

Ostopalvelut

Merkittävä osa vesilaitoksen menoista on ulkoistettuja ostopalveluja ja suurin osa ostopalveluista on Järvi-Saimaan Palvelut Oy:ltä ostettavaa operointipalvelua.

6 INVESTOINNIT

TP 2024	TA 2025	Investointikohde vuodelle 2026	TA 2026		TS 2027	TS 2028
			Menot	Tulot	Nettomenot	Nettomenot
		KUNNANHALLITUS				
		Osakkeiden osto: Järvi-Saimaan Palvelut Oy (9 osaketta)	-161 000		-161 000	
		Osakkeiden osto	-250 000		-250 000	
		Kanttorilanrannan maanhankinta esisopimuksen ehtojen täytyttyä	-200 000		-200 000	
-57 218	-66 000		-611 000	0	-611 000	
		HYVINVOINTIPALVELUT				
		Päiväkoti: Leikkivälineiden uusimiset ja lisäykset sekä kota bunkkerin rantaan	-30 000		-30 000	
		Kuntosalin jalkaprässi-laitteen uusiminen	-10 000		-10 000	
		Wennon korjaukset	-10 000		-10 000	
0	-195 000		-50 000		-50 000	
		TEKNISET PALVELUT				
		Kanttorilanrannan kunnallistekniikka ilman vesihuoltoa	-320 000		-320 000	
		Kanttorilanrannan hulevesijärjestelmä	-50 000		-50 000	
		Tarinareitti-investointihanke (Tuloina EAKR-rahoitus 70 %, sis. flat rate 1,5%)	-356 458	249 521	-106 937	-163 541
		Pistohiekan venesataman toinen vaihe (Tuloina JTF-rahoitus 70 %)	-65 935	46 154	-19 781	
		Yhtenäiskoulu: henkilöstöhuoneen wc-tilojen remontti (tilojen päivitys + suihkumahdollisuuden lisääminen).	-35 000		-35 000	
		Paloasema: Kiinteistöautomaation päivitys	-12 000		-12 000	
		Päiväkoti: Kiinteistöautomaation päivitys	-15 000		-15 000	
		Kirkonkylän kadut: Värjätty asfalttiosuus punaisen kuurin ja Nesteen parkkipaikan välille kevyenliikenteenväylän kohdalle (15 000 e), uusi asfaltti Satamatien Nesteen kohdalta Pappilantien alkuun ja Tapulitien risteyskes leventäminen (65 000 e), Ankkuritien osittainen korjaus (15 000 e), katumaalaukset + pysäköintialueet (15 000 e)	-110 000		-110 000	-100 000
		Asuntojen remontointi, Seniorikodit	-30 000		-30 000	
		Energiansäästöratkaisut (uudet led-valaisimet + mahdollisesti uudet pylväät)	-25 000		-25 000	-15 000
		Huoltotilojen katto	-20 000		-20 000	
		Uudet jäteastiat, 10 kpl	-30 000		-30 000	
		Yritystilojen rakentaminen ja saneeraaminen	-30 000		-30 000	-30 000
		Kadut: Kotiniemen kevyenliikenteenväylän tekeminen ja Kotiniementien alkupään asfaltointi. (Katusuunnitelma vuonna 2026)				-70 000
		Pistohiekan puhdistamoratkaisu				-200 000
-505 666	-2 835 500		-1 099 393	295 675	-803 718	-378 541
-562 884	-3 096 500	Kunta yhteensä	-1 760 393	295 675	-1 464 718	-378 541
		VESILIIKELAITOS				
		Kanttorilanrannan vesihuolto	-160 000		-160 000	
		Palopostit	-10 000		-10 000	-10000
		Mipro-järjestelmän uusinta	-15 000		-15 000	-15000
		Pumppaamon saneeraus	-60 000		-60 000	-60000
0	-40 000	Vesiliikelaitos yhteensä	-245 000	0	-245 000	-85 000
-562 884	-3 136 500	Koko kunta yhteensä (sisältää vesiliikelaitoksen)	-2 005 393	295 675	-1 709 718	-463 541

7 RAHOITUSLASKELMA

RAHOITUSLASKELMA					
	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 202
<u>Toiminnan rahavirta</u>	1 838 898	961 650	987 885	1 002 272	897 730
Vuosikate	1 838 898	961 650	987 885	1 002 272	897 730
Satunnaiset erät					
Tulorah. korjauuserät					
<u>Investointien rahavirta</u>	-562 884	-3 136 500	-1 709 718	-463 541	-420 000
Investointimenot	-772 151	-3 354 500	-2 005 393	-463 541	-420 000
Rahoitusosuudet	209 267	218 000	295 675		
Investointien myynti					
Pys.vast. luovutustulot					
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 276 014	-2 174 850	-721 833	538 731	477 730
<u>Rahoituksen rahavirta</u>					
Antolain. muutokset					
Antolainojen vähennys					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lainojen väh.		-32 078	-24 986	-24 986	-24 986
Pitkäaik. lainojen lisäys					
Lyhytaik.lainojen muutos					
Muut maksuvalm. muutok.					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	124 914				
Vaihto-omais. muutos	-265				
Saamisten muutos	-9 063				
Korott. velkojen muutos	211 602				
Rahoituksen rahavirta	327 188	-32 078	-24 986	-24 986	-24 986
Rahavarojen muutos	1 603 202	-2 206 928	-746 819	513 745	452 744

Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-3 100,6
Investointien tulorahoitus, %	57,8
Laskennallinen lainanhoitokate	42,5

RAHOITUSLASKELMA

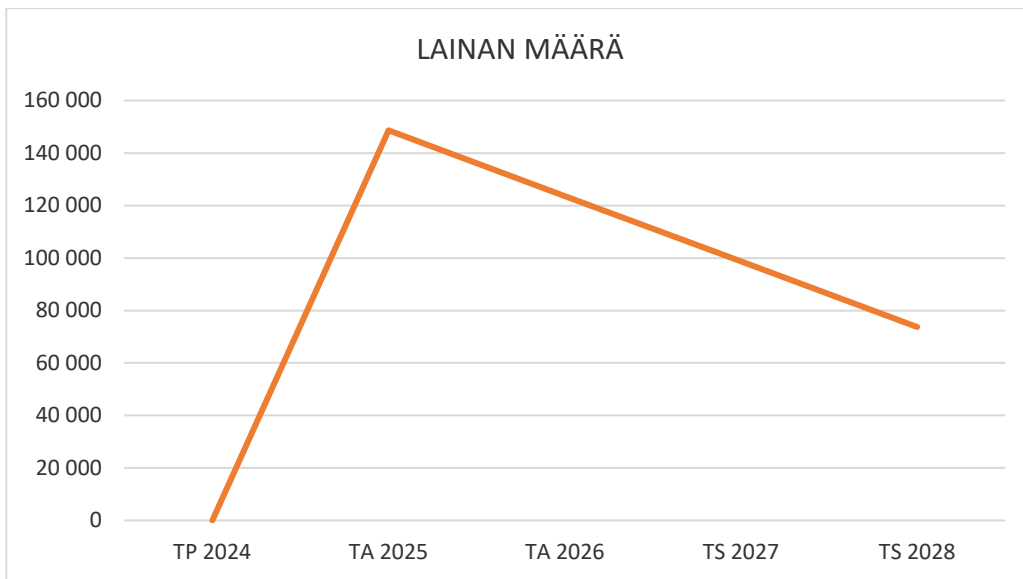
	TA 2026	Kunta	Vesiliikelaitos
<u>Toiminnan rahavirta</u>	987 885	908 815	79 070
Vuosikate	987 885	908 815	79 070
Satunnaiset erät			
Tulorah. korjauserät			
<u>Investointien rahavirta</u>	-1 709 718	-1 464 718	-245 000
Investointimenot	-2 005 393	-1 760 393	-245 000
Rahoitusosuudet	295 675	295 675	
Investointien myynti			
Pys.vast. luovutustulot			
Toiminnan ja investointien rahavirta	-721 833	-555 903	-165 930
<u>Rahoituksen rahavirta</u>			
Antolain. muutokset			
Antolainojen vähennys			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaik. lainojen väh.	-24 986		-24 986
Pitkäaik. lainojen lisäys			
Lyhytaik.lainojen muutos			
Muut maksuvalm. muutok.			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset			
Vaihto-omais. muutos			
Saamisten muutos			
Korott. velkojen muutos			
Rahoituksen rahavirta	-24 986	0	-24 986
Rahavarojen muutos	-746 819	-555 903	-215 902

Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-3 100,6
Investointien tulorahoitus, %	57,8
Laskennallinen lainanhoitokate	42,5

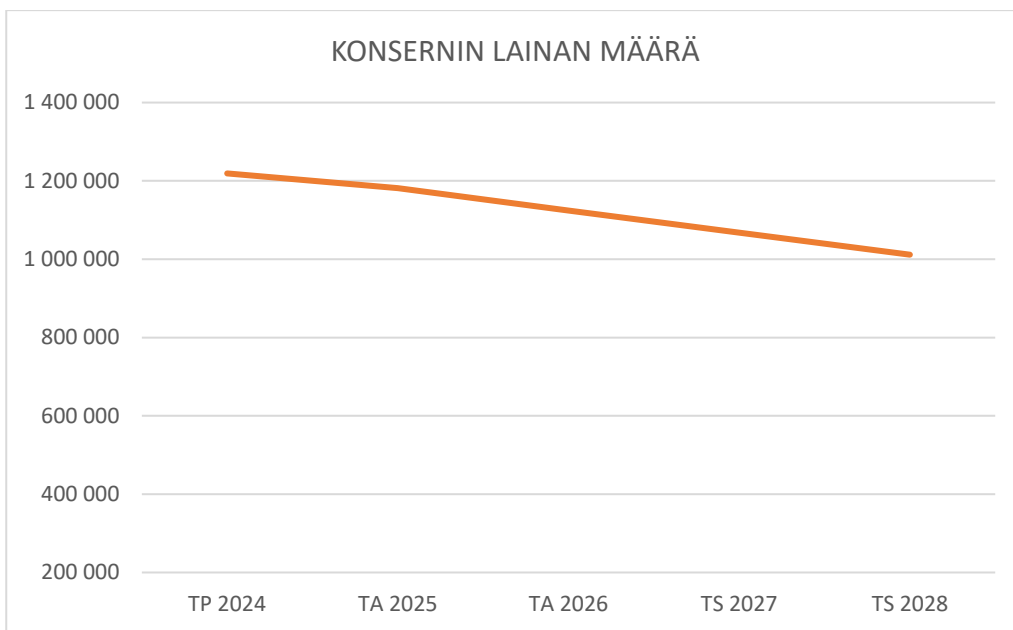
7.1 Laina

LAINAN MÄÄRÄ					
	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Lainat	0	148 649	123 662	98 675	73 688
Laina/asukas	0	71	59	47	36
Asukkaita	2 100	2 100	2 100	2 080	2 060



7.2 Konsernilaina

KONSERNIN LAINAN MÄÄRÄ					
Kiint. Oy Vuokratilat, Asunto oy Puumalan Keskitalo					
	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Lainat	1 219 079	1 181 205	1 124 531	1 067 857	1 011 583
Laina/asukas	578	562	535	513	491
	2 110	2 100	2 100	2 080	2 060



8 POISTOSUUNNITELMA

Ryhmän nimi	Poistomenetelmä	Poistoperuste v/%
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Atk-ohjelmat	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	20 vuotta
<ul style="list-style-type: none"> osallistuminen toisen yhteisön väylähankkeisiin (sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikoja*) 	Tasapoisto	30–40 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Asuntotontti	Ei tehdä poistoja	0
Liike- ja teollisuustontit	Ei tehdä poistoja	0
Ulkoilu- ja puistoalueet	Ei tehdä poistoja	0
Metsät	Ei tehdä poistoja	0
Maa-alueet	Ei tehdä poistoja	0
Vesialueet	Ei tehdä poistoja	0
Rakennukset		
Puiset asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Kiviset asuinrakennukset	Tasapoisto	40 vuotta
Rivitalot	Tasapoisto	40 vuotta
Talous- ja ulkorakennukset	Tasapoisto	30-40 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30-50 vuotta
Liikerakennukset	Tasapoisto	30-40 vuotta
Teollisuus- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Museorakennukset	Ei tehdä poistoja	0

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut ja puistot	Tasapoisto	15-20 vuotta
Tiet	Tasapoisto	40 vuotta
Torit	Tasapoisto	40 vuotta
Satamat, laiturit ja uimalat, sillat	Tasapoisto	10-30 vuotta
Satama	Tasapoisto	30 vuotta
Silta	Tasapoisto	40 vuotta
Uimala	Tasapoisto	20 vuotta
Urheilu- ja ulkoilurakenteet	Tasapoisto	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	15-30 vuotta
Puhelinverkko ja keskuskeskukset	Tasapoisto	15 vuotta
Sähköjohdot ja kiinteät sähkölaitteet	Tasapoisto	15 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	15 vuotta
Muut kiinteät koneet ja laitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Kaukolämpöverkko	Tasapoisto	15 vuotta
Ulkovalaistuslaitteet	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakeluverkosto	Tasapoisto	30–40 vuotta
Viemäriverkosto	Tasapoisto	30–40 vuotta
Yleiset alueet, sadevesiviemärointi	Tasapoisto	30–40 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	Tasapoisto	10–20 vuotta

Koneet ja kalustot

Raskaat koneet ja kalusto	Tasapoisto	15 vuotta
Rautaiset alukset ja veneet	Tasapoisto	15-20 vuotta
Puiset alukset, muut uivat työkoneet	Tasapoisto	10 vuotta
Erikoisajoneuvot	Tasapoisto	15 vuotta
Paketti- ja kuorma-autot	Tasapoisto	10 vuotta
Muut ajoneuvot	Tasapoisto	10 vuotta
Kevyet koneet ja laitteet	Tasapoisto	5-8 vuotta
Atk-laitteet	Jäännösarvopoisto	30 %
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-15 vuotta
Muut konttorilaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muu irtain omaisuus	Tasapoisto	15 vuotta